

การปลูกยางพารา กับผลกระทบต่อป่าหัวไร่ปลายนา

เรียบเรียงโดย สมาคมป่าชุมชนอีสาน

พื้นที่ป่าดงชุมคำ

ป่าดงชุมคำเป็นพื้นที่ที่อยู่ในอดีตเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ ของจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอกุดข้าวปุ้นและอำเภอตระการพืชผล ลักษณะภูมินิเวศน์โดยรวมประกอบด้วย ป่าดงดิบแล้ง ป่าเต็งรัง ป่าริมลำน้ำ ป่าบริเวณลานหิน ป่าบ้าและป่าเหล่า ป่าผืนนี้เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของแหล่งน้ำหลายสาย เช่นห้วยขุหลุ ห้วยทิ ห้วยชุมคำ เป็นต้น ในอดีตกาล ป่าผืนนี้มีความสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้คนมากมายและหลากหลายจากชุมชนอื่น ๆ ย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำกินในผืนป่าแห่งนี้และหลักจากนั้นได้มีชาวบ้านในเขตพื้นที่ใกล้เคียงได้อพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่มากมายจนมีการตั้งหมู่บ้านใหม่ขึ้นในพื้นที่ อ.ตระการพืชผล เช่นบ้านโป่งน้อย บ้านห้วยหวาย บ้านนาคำ ต.คอนสาย เป็นต้น ในอดีตรัฐได้มีนโยบายให้ชาวบ้านปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวเพื่อการขาย เช่น ปอ มันและอ้อย เมื่อกระแสและนโยบายการสนับสนุนของรัฐให้มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ชาวบ้านก็จะมีการเบิกป่ากันมากขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อความหวังในผลผลิตและราคาที่จะสามารถจุนเจือครอบครัวได้ ในแต่ละช่วงของกระแสการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำให้ป่าได้ถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก จากการทำชาวบ้านเข้ามาบุกเบิกตั้งที่อยู่อาศัยและทำมาหากินในพื้นที่ ทำให้ป่าได้ถูกทำลายไปมาก ในระยะแรกของการบุกเบิกพื้นที่ป่า ชาวบ้านจะเสาะหาพิจารณาและตัดสินใจเลือกพื้นที่ป่า ทั้งป่าโคกและป่าดงดิบแล้ง ซึ่งเป็นที่ราบและเป็นที่ยึดยึดติดกับลำห้วย แอ่งหรือร่อง ต่อมาจึงเร่งมือบุกเบิก เพื่อปรับสภาพพื้นที่ให้มีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชเกษตร ในอดีตชาวบ้านจะนำพืชที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในครอบครัว เช่น ข้าว ถั่ว งามแดง บวบ พริกมาปลูก ต่อมามีการปลูกพืชเพื่อใช้ประโยชน์ที่นอกเหนือจากอาหาร เช่น ฝ้ายและปอ ซึ่งชาวบ้านจะเรียกว่าพืชไร่ ข้าวจะเป็นพืชหลักของไร่ ต่อมาในช่วงที่ทางราชการส่งเสริมการปลูกพืชเพื่อการส่งออก จึงมีการนำปอ มันสำปะหลัง มะม่วงหิมพานต์ และไม้โตเร็วมาปลูก จนเมื่อปี 2540 ยางพาราเริ่มมีปลูกในพื้นที่ ซึ่งมีผลต่อการรุกพื้นที่ป่าธรรมชาติเดิมอย่างมาก โดยเฉพาะป่าหัวไร่ปลายนา

ที่ผ่านมาการปลูกยางพารา เป็นพืชที่มีปลูกกันมากในภาคใต้ และการปลูกยางพาราถือว่าเป็นวิถีชีวิตการประกอบอาชีพของคนภาคใต้ แต่เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา รัฐมีนโยบายทางเศรษฐกิจที่จะสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกยางพาราเพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจุบัน พื้นที่ป่าดงชุมคำเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่นักวิชาการศึกษาว่ามีความเหมาะสมในการปลูกยางพารา ดังนั้นในปี 2540 ได้มีหน่วยงานของรัฐและสมาคมเกษตรกรก้าวหน้า เข้ามาสนับสนุนในการปลูก ในช่วงปลูกครั้งแรก ยางพารายังเป็นประเด็นที่ชาวบ้านและนายทุนในพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญ โดยในพื้นที่ที่มีการปลูกไม่กี่ราย ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่เข้ามาสนับสนุน ช่วงปี

2546 เป็นต้นมาการปลูกยางพาราเริ่มมีกระแสที่รุนแรงขึ้น รวมทั้งภาครัฐได้ให้การสนับสนุน ในพื้นที่ป่าดงชุมค่าโดยเฉพาะพื้นที่หมู่บ้านสมาชิกในเครือข่ายป่าชุมชนดงชุมค่า 10 หมู่บ้าน ได้เกิดความสนใจเป็นจำนวนมาก ปี 2547 ได้มีการสนับสนุนให้มีการปลูกยางพาราโดยรัฐจะให้การสนับสนุนเกษตรกรคนละ 7 ไร่ สนับสนุนพันธุ์ยางมาปลูก และเก็บค่าพันธุ์ยางเมื่อสามารถกรีดได้ โดยคิดราคาขายต้นละ 16 บาท รวมทั้งการสนับสนุนเรื่องเทคนิคและวิธีการปลูก อีกทั้งเกษตรกรสามารถเข้าโครงการของ สกย. ในการยืมสินเชื่อผ่าน ธกส. โดยเอาเอกสารสิทธิ์ที่เป็นสปก. เข้าไปกู้กับ ธกส. ได้ และในปี 2548 ได้มีชาวบ้านในหมู่บ้านสมาชิกเครือข่ายป่าชุมชนดงชุมค่าเข้าร่วมโครงการ ของ สกย. เป็นจำนวนมาก ซึ่ง ปัจจุบัน การบุกเบิกป่าธรรมชาติเพื่อปลูกยางพาราในพื้นที่ป่าดงชุมค่าอยู่ในขั้นวิกฤติพื้นที่หนึ่ง

พื้นที่ป่าดงชุมค่าบางส่วนยังไม่มีกรออกเอกสารสิทธิ์แก่เกษตรกร ซึ่งในพื้นที่นี้จะประกอบไปด้วยพื้นที่ป่าสงวน พื้นที่สวนป่า พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ สถานการณ์ ปัจจุบันชาวบ้านได้มีการบุกเบิกพื้นที่ที่ยังไม่มีการแก้ไขปัญหาและอยู่ในขั้นตอนแก้ไขปัญหาหารือกันระหว่างองค์กรชาวบ้านและรัฐบาล ถึงแม้จะมีการบุกเบิกพื้นที่ชัดเจนแต่ หน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะหน่วยงานป้องกันและปราบปราม(อบ.16) ก็ไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเลย ดังนั้นกรณีการปลูกยางพาราในพื้นที่จึงเป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างยิ่งในการส่งผลให้มีการทำลายป่า

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา รัฐบาลยุคทักษิณมีนโยบายในการส่งเสริมการปลูกยางพารา โดยขยายฐานการผลิตจากพื้นที่ทางภาคใต้ สู่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาเหตุที่สำคัญคือ รัฐต้องการใช้นโยบายส่งเสริมการปลูกยางพาราเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกร นอกจากนี้ราคายางพารามีแนวโน้มที่สูงขึ้น ตลาดมีความต้องการมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศ จีนที่มีความต้องการยางพาราเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รัฐได้มีการส่งเสริมเกษตรกรให้ ร่วมโครงการปลูกยางโดยการประชาสัมพันธ์และ ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนและกล้ายาง รวมทั้งการฝึกอบรมเทคโนโลยีการปลูกยางพารา เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่ สปก. มาแปลงสิทธิให้เป็น ทุนหรือจำนองกับรัฐได้ ดังนั้นจึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการบุกเบิกและ ขยายพื้นที่เพาะปลูก รัฐบาลมีความต้องการที่จะขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในภาคอีสานให้ ครอบคลุม พื้นที่ 700,000 ไร่ ใช้พื้นที่ในเขต สปก. ในการขยายปลูกยางพารา โดยการสนับสนุนของกรมวิชาการเกษตร และสำนักงานสงเคราะห์กองทุนสวนยาง

การที่รัฐบาลมีนโยบายการสนับสนุนการปลูกยางพาราแก่คนในประเทศและมีการขยายพื้นที่เพาะปลูก ทำให้มีการต้องใช้พันธุ์ยางพาราเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้นและเครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP) ได้รับการประมูลเพาะพันธุ์ยางพาราให้เกษตรกร แต่ศักยภาพในการเพาะยางพาราเพื่อให้ได้ตามกำหนดที่ได้ตั้งไว้ไม่สามารถทำได้ CP จึงมีการกว้านซื้อพันธุ์ยางจากเกษตรกรภาคใต้ ซึ่ง ตามกฎหมายแล้วยางพาราเป็นพื้นที่มีกฎหมายควบคุมอย่างชัดเจน การนำพันธุ์ยางมาปลูกต้องมีการออกกฎหมายอนุญาต ทั้งนี้เพราะยางพาราแต่ละชนิดสามารถเติบโตได้ดีในพื้นที่แตกต่างกัน โดยภาคใต้สามารถปลูก

ยางพาราได้ไม่ต่ำกว่า 40 ชนิดในขณะที่ภาคอีสานสามารถปลูกได้ประมาณ 7 ชนิด ดังนั้นจึงเป็นการเสี่ยงมากที่เกษตรกรจะได้พันธุ์ที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ในภาคอีสาน

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นพื้นที่เป้าหมายหนึ่งที่รัฐมีการสนับสนุนการปลูกยางพารา ภายใต้ **โครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกร ในแหล่งปลูกยางใหม่** โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาและประกาศรายชื่อผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนและ สามารถเข้าร่วมโครงการได้ 10,911 ราย รวมพื้นที่ทั้งหมด 71,603 ไร่ ซึ่ง พื้นที่ปลูกยังไม่นับ รวมพื้นที่ที่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์และพื้นที่ปลูกของเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ คาดการณ์ว่า พื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดอุบลฯ ถึงปี 2550 มีจำนวนมากกว่า 100,000 ไร่ ในจำนวนพื้นที่ดังกล่าวเกษตรกรมีการบุกเบิกพื้นที่ป่าธรรมชาติ เช่นป่าหัวไร่ปลายนาเกินกว่า 50 % ส่งผลให้ป่าธรรมชาติถูกทำลายอย่างหนัก ยิ่งกว่านั้นคือการซื้อขายที่ดินมีสูงโดยเฉพาะพื้นที่ สปก. เปิดโอกาสให้นายทุนกว้านซื้อที่ดิน ของเกษตรกร เช่น ในพื้นที่ป่าดงขุมคำ อ. ตระการพืชผล จ.อุบลฯ

ป่าดงขุมคำมีพื้นที่ทั้งหมดที่เหลืออยู่จริงในปัจจุบันมีดังนี้

1. พื้นที่โซน E ที่เหลืออยู่ตั้งแต่ปี 2540 = 6,470.44 ไร่
2. พื้นที่โซน E ที่ไม่สามารถนำไปปฏิรูปได้ สปก.ส่งคืนกรมป่าไม้ = 7,545 ไร่
3. พื้นที่โซน C พื้นที่โซน C ที่เหลือจากมติ ครม. เมื่อ 16 กันยายน 2540 = 7,821.68 ไร่

รวมพื้นที่ป่าดงขุมคำทั้งหมด 21,837.12 ไร่

โดยแยกเป็นป่าอนุรักษ์โซน C 7,821.68 ไร่

ป่าเศรษฐกิจโซน E 14,015.44 ไร่

ปี 2542 ชาวบ้านในเขตพื้นที่ป่าดงขุมคำได้รับเอกสารสิทธิ์ สปก.ในที่ทำกินเพิ่ม ในพื้นที่ สปก. นั้นส่วนใหญ่ยังมีสภาพเป็นป่าโคกผสมป่าเบญจพรรณที่มีความสมบูรณ์ และในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์โซน C ปัจจุบันยังมีชาวบ้านเข้าไปจับจองพื้นที่และบุกเบิกเป็นที่ทำกิน จึงสรุปได้ว่าป่าหัว ไร่ปลายนาที่ยังคงเหลือตั้งแต่ ปี 2542 จำนวนประมาณ 20,000 ไร่

หลังจากที่เกิดการทำลายป่าเพื่อปลูกยาง เครือข่ายป่าชุมชนดงขุมคำก็ได้มีการทำโครงการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรป่าหัวไร่ปลายนา ทั้งนี้เพื่อเป็นการรณรงค์ให้ลดการทำลายป่าและเป็นการยกระดับความสำคัญของป่าธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าหัวไร่ปลายนา โดยวัตถุประสงค์ในกลุ่มเป้าหมายหลักคือแกนนำในเครือข่ายและการขยายกลุ่มแกนนำออกไปให้มากที่สุด สิ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนแนวคิดที่ต้องการปลูกยางพารา คือการพัฒนาแนวคิดของแกนนำเกี่ยวกับความสำคัญของป่าหัวไร่ปลายนาและผลเสี่ยงต่อการปลูกยางพารา

พื้นที่ป่าภูซาม

จากทรัพยากรที่สมบูรณ์ของป่าภูซาม ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมารัฐได้มีการให้เอกชนทำสัมปทานป่าไม้ โดยมีการโค่นต้นไม้ขนาดใหญ่ เช่น ต้นตะเคียน ต้นมะค่า ต้นแดง ต้นยาง ต้นประดู่ ฯลฯ เพื่อประโยชน์ทางการค้า ส่งผลให้ทรัพยากรถูกทำลายอย่างมาก เมื่อหมดยุคสัมปทานชาวบ้านกลุ่มหนึ่งได้มีการนำเลื่อยเครื่องมาทำการเลื่อยไม้ในพื้นที่ ส่งผลให้ป่าถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว มีการบุกเบิกพื้นที่เพื่อปลูกพืช จนปัจจุบันแทบจะไม่ปรากฏต้นไม้ขนาดใหญ่ให้เห็นในพื้นที่ จากนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2525 รัฐได้ประกาศให้ป่าภูซามเป็นป่าสงวน

ป่าภูซามเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงชุมค่า ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล 2 อำเภอ คือ ตำบลหนองหาน อำเภอกุมภวาปี ตำบลแก้งเหนือ ตำบลหัวนา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุดรธานี ปัจจุบันสภาพพื้นที่ป่าส่วนใหญ่ได้กลายเป็นที่ดินทำกินของชาวบ้านเกือบทั้งหมด สภาพป่าภูซามที่ยังคงเหลืออยู่ในปัจจุบันมีประมาณ 3,900 ไร่ซึ่งอยู่ในเขตภูซาม ลักษณะสภาพป่าเป็นป่าดิบแล้งผสมป่าเบญจพรรณ สภาพป่าค่อนข้างสมบูรณ์ ชาวบ้านมีการจัดการป่าในรูปแบบของป่าชุมชน และใช้ประโยชน์ร่วมกันมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ป่าหัวไร่ปลายนาคือพื้นที่ป่าอีกส่วนหนึ่งที่ยังคงเหลืออยู่ในพื้นที่ ป่าหัวไร่ปลายนามีลักษณะเป็นป่าดิบแล้ง มีทรัพยากรที่หลากหลายเป็นแหล่งทรัพยากรที่ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ในอดีตที่ผ่านมาการบุกเบิกป่าหัวไร่ปลายนาเพื่อการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าว มันสำปะหลัง แต่ปัจจุบันสภาพป่าหัวไร่ปลายนาได้ลดน้อยลงเนื่องจากชาวบ้านได้บุกเบิกพื้นที่เพื่อปลูกยางพารา ทำให้พื้นที่ป่าหัวไร่ปลายนาลดลงอย่างรวดเร็ว ใน ช่วงปี 2546 – 2549

สาเหตุของการปลูกยางพาราในพื้นที่ป่าดงชุมค่าและป่าภูซาม

1. ชาวบ้านมีความพอใจในราคายางพาราในปัจจุบัน
2. ชาวบ้านมีพื้นที่และทุนที่สามารถดำเนินการปลูกได้
3. รัฐให้การสนับสนุน
4. เจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้ความร่วมมือแก่นายทุนและเจ้าของเครื่องจักรกลเข้าไปดำเนินการเบิกป่าในพื้นที่ได้
5. ชาวบ้านไม่ประสบความสำเร็จกับอาชีพการเกษตรเดิม
6. ชาวบ้านมีความเชื่อว่าการเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่จะสามารถให้รัฐออกเอกสารสิทธิ์ได้
7. ที่ดินมีราคาต่ำทำให้นายทุนครอบครองพื้นที่ได้โดยง่าย

ความเสี่ยงต่อการล้มเหลวของการปลูกยางพารา

1. การปลูกยางพาราต้องใช้ทุนสูง
2. ชาวบ้านไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการปลูกยางพารา
3. ตลาดราคายางพาราไม่มีความแน่นอน

4. ชาวบ้านอาจจะได้พันธุ์ยางพาราปลอม
5. เกิดความเสี่ยงของน้ำยางที่ได้
6. เกิดความเสี่ยงต่อการเจริญเติบโตของต้นยางพารา
7. การปลูกยางพาราไม่เอื้อต่อการหารายได้เสริมแก่ชาวบ้าน

แนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการลดพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายกรณีการปลูกยางพารา

1. เครือข่ายป่าชุมชนคงชุมคำดำเนิน โครงการป่าครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ
2. รณรงค์ข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการปลูกยางพาราแก่ชาวบ้านในพื้นที่
3. พัฒนา ฟื้นฟูและยกระดับความสำคัญของป่าธรรมชาติและป่าหัวไร่ปลายนา
4. ผลักดันให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ปฏิบัติตามหน้าที่
5. เครือข่ายองค์กรชาวบ้านและหน่วยงานราชการเข้ามาส่งเสริมการประกอบอาชีพที่มีความยั่งยืน

ตารางข้อมูลเบื้องต้นของชาวบ้านในเครือข่ายป่าชุมชนคงชุมคำที่ปลูกยางพารา(ข้อมูล ปี 2549)

ตารางที่ 1 บ้านห้วยหวาย ต.คอนสาย

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	เอกสารสิทธิ์	สภาพพื้นที่เดิม	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ระยะเวลาปลูก	องค์สนับสนุน
1.	นายสิงห์คำ สองสร	สปก.	ป่าธรรมชาติ	4 ไร่	2548	สภย.
2.	นายสุมิตร นามบุตร	สปก.	ป่าธรรมชาติ	4 ไร่	2548	สภย.
3.	นายพรมมา นามบุตร	สปก.	ป่าธรรมชาติ	6 ไร่	2548	สภย.,ทุนส่วนตัว
4.	นายศรี พุดเพราะ	สปก.	ป่าธรรมชาติ	4 ไร่	2548	สภย.
5.	นายสนิท ชมภูจันทร์	สปก.	ป่าธรรมชาติ	4 ไร่	2548	สภย.
6.	นายคำพันธ์ หม้อแก้ว	สปก.	ป่าธรรมชาติ	4 ไร่	2548	สภย.
7.	นายวิมล พสุนนท์	สปก.	ป่าธรรมชาติ	4 ไร่	2548	สภย.
8.	นายบัวลา นามบุตร	สปก.	ป่าธรรมชาติ	15 ไร่	2548	สภย.,ทุนส่วนตัว
9.	นายบุตรศรี พสุนนท์	สปก.	ป่าธรรมชาติ	4 ไร่	2548	สภย.
10.	นายพิรุยุทธ์ บุญเย็น	สปก.	ป่าธรรมชาติ	74 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว,สภย.
รวม	10 คน			123 ไร่		

ตารางที่ 2 บ้านคงเจริญ ต.คอนสาย

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	เอกสารสิทธิ์	สภาพพื้นที่เดิม	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ระยะเวลาปลูก	องค์สนับสนุน
1.	นายชนินทร์ เหมบุญ	สปก.	ป่าธรรมชาติ	50 ไร่	2546	ทุนส่วนตัว
2.	นางนวลจันทร์ พงศ์ชะนี	สปก.	ไร่มันสำปะหลัง	10 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
3.	นางจันทร์ ไม่ทราบนามสกุล	สปก.	ป่าธรรมชาติ	25 ไร่	2537	ทุนส่วนตัว
4.	นายประยูร ไม่ทราบนามสกุล	สปก.	ป่าธรรมชาติ	25 ไร่	2537	ทุนส่วนตัว
5.	ทนาย จ.อุบลฯ	สปก.	ป่าธรรมชาติ	50 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
6.	ไม่ทราบชื่อและนามสกุล	สปก.	ไร่มันสำปะหลัง	25 ไร่	2540	ทุนส่วนตัว
รวม	6 คน			185 ไร่		

ตารางที่ 3 บ้านโป่งน้อย ต.คอนสาย

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	เอกสารสิทธิ์	สภาพพื้นที่เดิม	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ระยะเวลาปลูก	องค์สนับสนุน
1.	นายมานะ สีดา	ป่าสงวนเสื่อมโทรม	ป่าธรรมชาติ	20 ไร่	2546	ทุนส่วนตัว
2.	นายชา ไม่ทราบนามสกุล	สวนป่า	ป่าธรรมชาติ	10 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
3.	นายทุน บ้านถ้ำเข้	สวนป่า	ป่าธรรมชาติ	30 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
4.	นายเดช ไม่ทราบนามสกุล	สวนป่า	ป่าธรรมชาติ	120 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
5.	นายแดนชัย ชอบงาม	สปก.	ป่าธรรมชาติ	100 ไร่	2548	ทุนส่วนตัว,สกย.
6.	นายสิงห์ ชีเผ่ง	สปก.	ป่าธรรมชาติ	38 ไร่	2540	สกย.
รวม	5 คน			318 ไร่		

***หมายเหตุ บ้านโป่งน้อยมีชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ สกย. 13 ราย รวมประมาณ 52 ไร่

ตารางที่ 4 บ้านหนองแฝก ต.คอนสาย

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	เอกสารสิทธิ์	สภาพพื้นที่เดิม	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ระยะเวลาปลูก	องค์สนับสนุน
1.	นางยุวดี สิงห์	สปก.	ป่าธรรมชาติ	6 ไร่	2541	สกย.
2.	นายไมตรี สิงห์เชื้อ	สปก.	ไร่มันสำปะหลัง	9 ไร่	2541	สกย.
3.	นายจันดี สิงห์เชื้อ	สปก.	ป่าธรรมชาติ	7 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
รวม	3 คน			22 ไร่		

ตารางที่ 5 บ้านสร้างโพน ต.คอนสาย

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	เอกสารสิทธิ์	สภาพพื้นที่เดิม	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ระยะเวลาปลูก	องค์สนับสนุน
1.	นางหลี่ จุมรี	สปก.	ป่าธรรมชาติ	17 ไร่	2548	สกย.,ทุนส่วนตัว
2.	คนจากภาคใต้	สปก.	ป่าธรรมชาติ	100 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
3.	คนบ้านหัวสะพาน	สปก.	ป่าธรรมชาติ	100 ไร่	2548	ทุนส่วนตัว
รวม	3 คน			217 ไร่		

ตารางที่ 6 บ้านห้วยทิเหนือ ต.ถ้ำเข้

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	เอกสารสิทธิ์	สภาพพื้นที่เดิม	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ระยะเวลาปลูก	องค์สนับสนุน
1.	นายคำ ครอบยุดิ	สปก.	ป่าธรรมชาติ	30 ไร่	2547	-
2.	นายพร พิมสาร	-	ป่าธรรมชาติ	40 ไร่	-	-
3.	บริษัทพัฒนายานตรัสลบุรีจำกัด	ป่าสงวน	ป่าธรรมชาติ	360 ไร่	2548	ทุนส่วนตัว
รวม	3 คน			430 ไร่		

ตารางที่ 7 บ้านนาคำ ต.คอนสาย

ลำดับ ที่	ชื่อ - นามสกุล	เอกสารสิทธิ์	สภาพพื้นที่เดิม	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ระยะเวลา ปลูก	องค์สนับสนุน
1.	นายช่วย พิมพ์โพธิ์	สปก.	ป่าธรรมชาติ	30 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
2.	นายบรรหา เตี้ยไทสง	สปก.	ป่าธรรมชาติ	7 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
3.	นายพนอม แก่นมัน	สปก.	ป่าธรรมชาติ	4 ไร่	2547	ทุนส่วนตัว
4.	นายใหม่ มีโชค	สปก.	สวนมะม่วง,ป่าธรรมชาติ	18 ไร่	2547-2548	ทุนส่วนตัว
5.	นางสาวบุษบา รูปสูง	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
6.	นางสาวสีไพ วงษ์มัน	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
7.	นางขาว ทาลา	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
8.	นางคำผ่าน มีโชค	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
9.	นางบัว ชี้เซ่ง	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
10.	นางบุญมา โพธิ์ใต้	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
11.	นายเต็ม โอสา	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
12.	นายธีรศักดิ์ เสาร์ศรี	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
13.	นายนพคุณ เรืองสา	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
14.	นายแปลง ประโลมจิตร	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
15.	นายผาน เสาร์ศรี	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
16.	นายรัศมี โอสา	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
17.	นายลิขิต บุญเดิม	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
18.	นายสมบัติ อ่อนอินทร์	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
19.	นายสมพร พิมพ์สา	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
20.	นายสมหวัง อักษร	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
21.	นายสัญญา รูปสูง	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
22.	นายสีดา นามบุตร	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
23.	นายอวน สายพรมมา	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
24.	นายอำนาจ บัวขาว	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
25.	นายมนตรี เสาร์ศรี	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
26.	นางสาวพิศมัย มีโชค	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
27.	นายดำรง ทันธิมา	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
28.	นางแตง โคธา	สปก.	-	4 ไร่	-	สกย.
รวม	28 คน			155 ไร่		

***หมายเหตุ ชาวบ้านที่ไม่ได้ระบุสภาพพื้นที่ดั้งเดิมและระยะเวลาปลูก เพราะอยู่ในขั้นตอนการเข้ารับการสนับสนุนจากสกย.

สถานการณ์และแนวโน้ม 5 ปี

พื้นที่ป่าดงชุมคำ

สถานการณ์การปลูกยางพาราใน 5 ปีข้างหน้า เกษตรกรคือผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากการปลูกยางสำหรับคนอีสานแล้วยังเป็นเรื่องใหม่ที่ชาวบ้าน ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกยางและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น กระแสนิยมของการ ปลูกยาง มีสาเหตุสำคัญมาจากการที่รัฐประชาสัมพันธ์และให้การสนับสนุน โดยนำประเด็นด้าน ราคาและการใช้ที่ดินจํานองกับสถาบันการเงินได้ รวมทั้งการคืนเงินและการแสวงหาของ เกษตรกรที่ต้องการหลุดพ้นจากราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ตกต่ำ เช่น ข้าว และภาระหนี้สิน ในครัวเรือนที่สูง

ในช่วงปี 2546 – 2549 เป็นช่วงเวลาที่ชาวบ้านได้มีการปลูกยางพาราในพื้นที่มากที่สุด โดยเฉพาะช่วงปี 2547-2578 เป็นช่วงที่ราคาขายสูงเกิน 100 บาท และการส่งเสริมสนับสนุน ของหน่วยงานราชการ ใน “โครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้ และความมั่นคงให้แก่ เกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่” ในอีก 5 ปีข้างหน้าการปลูกยางจะมีสถานการณ์และแนวโน้มดังนี้

สถานการณ์และแนวโน้มความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท้องถิ่น

ป่าดงชุมคำมีสภาพเป็นป่าดิบแล้ง ทำให้สภาพทรัพยากรในป่ามีความสมบูรณ์ และหลากหลาย ในช่วง 3 – 4 ปีที่ผ่านมา มีการเบียดป่าเพื่อปลูกยางมาก โดยการใช้รถไถขนาดใหญ่ เบียดป่า จนโล่งเตียน จากนั้น ไม้ที่ถูกโค่นจะถูกเผาทิ้ง เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการปลูกยาง จากการสังเกตและประมาณการ พื้นที่ที่ถูกเบียดในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ไม่ต่ำกว่า 5,000 ไร่ ทำให้ผลผลิตทาง ธรรมชาติ เช่น เห็ด แมลง ผัก สมุนไพร สัตว์ป่าลดลงเป็นจำนวนมาก จนเกิดการหาอยู่หากิน ที่แก่งแย่งกัน ชาวบ้านบางคนมีการล้อมรั้วเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของในพื้นที่และผลผลิตทาง ธรรมชาติ ป่าหัวไร่ปลายนาซึ่งเป็นพื้นที่ที่หล่อเลี้ยงผู้คนถูกทำลายอย่างหนัก และเกิดสารพิษ สะสมจากการปลูกยางในพื้นที่ ระบบนิเวศน์ถูกทำลาย

สถานการณ์และแนวโน้มด้านวิถีชีวิตและสังคม

การปลูกยางพาราต้องใช้เวลาและความอดทนของเกษตรกรสูง เพราะต้องใช้เวลา 7-8 ปี จึงจะสามารถกรี๊ดได้ สิ่งที่ชาวบ้านต้องประสบคือ การที่มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เช่น เวลาของคนใน ครอบครัว ต้องอยู่ที่แปลงสวนยาง และเมื่อยางกรี๊ดได้แล้ว ต้องเปลี่ยนวิถีการพักผ่อน และการทำ มาหากิน เช่น ต้องตื่นตั้งแต่เที่ยงคืนจนถึง หกโมงเช้า เพื่อกรี๊ดยาง วัฏจักรของวิถีเหล่านี้จะส่งผล กระทบต่อวิถีดั้งเดิมของคนอีสานมากขึ้น เช่น การพบปะ ปฏิสัมพันธ์ ในชุมชนลดน้อยลง การเข้า ร่วมงานประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนมีน้อยลง ผู้ที่ปลูกยางจะมีเวลาส่วนใหญ่ ในสวนยาง พารา สิ่งสำคัญอีกอย่างคือการปลูกยาง ขัดกับการหาอยู่หากินของชุมชน เช่นการเลี้ยงสัตว์ที่ผ่าน มาพื้นที่เลี้ยงสัตว์ลดน้อยลงมาก ชาวบ้านหลายรายต้องขายวัวขาย เพื่อไม่มีพื้นที่เลี้ยง ความขัดแย้ง กรณีสัตว์ทำลายต้นยางมีสูง มีการปรับไหมครั้งละหลายหมื่น ต้องขายวัวใช้หนี้ และทำให้ขัดแย้งกัน คาดการว่าอีก 5 ปีข้างหน้าความขัดแย้งเหล่านี้จะมีสูงขึ้นไป รายได้สำคัญจากการ เลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านจะหายไป ความขัดแย้งและหนี้สินจะเพิ่มขึ้น

สถานการณ์และแนวโน้มด้านหนี้สิน

ตั้งแต่ปี 2546 – 2549 ชาวบ้านได้มีการลงทุนปลูกยาง โดยใช้ต้นทุนสูง หลายครอบครัวมี การใช้ทุนสะสมในครัวเรือนมาลงทุน บางครอบครัวเข้าร่วมโครงการส่งเสริมของรัฐ การปลูกยาง พาราทำให้ชาวบ้านไม่มีเวลาในการเฝ้าอยู่เฝ้ากินเหมือนดังเดิม ทำให้ความหวังด้านรายได้ผูกติด กับความมั่นคงของยางพารา ในขณะที่ราคายางพารายังไม่สามารถยืนยันได้ว่า จะมีราคาสูงเหมือน ปัจจุบัน เกษตรกรหลายคนไม่มีความมั่นใจในราคายาง แต่เมื่อได้ลงทุนไปแล้ว จึงเลิกล้มไม่ได้ คาดหวังแค่ที่รัฐบาลชุดต่อไปจะให้ความชัดเจนในการส่งเสริมและสร้างความยั่งยืนในราคายาง

และปี 2550 ชาวบ้านในพื้นที่ลดการปลูกยางลง แต่ได้นำพืชชนิดอื่นเข้ามาปลูกแทน เช่น ปาล์ม ยูคาลิปตัส มันสำปะหลัง เพราะพืชเหล่านี้เห็นผลเร็วทั้งผลผลิตและรายได้ เมื่อเปรียบเทียบกับยางพารา

สถานการณ์และแนวโน้มในการลงทุนการปลูกยางพารา ปัจจุบัน ในพื้นที่ป่าดงชุมคำมีเกษตรกรที่สามารถกรีดยางพาราได้แล้ว 3 ราย โดยได้รับการสนับสนุนจาก สกย.และสมาคมเกษตรกรก้าวหน้าในการลงทุนปลูก พ่อสิงห์ ยี่เข่ง เกษตรกรบ้านโป่งน้อยที่ได้กรีดยาง ให้ข้อมูลว่า โชคดีที่ตนเองได้รับการสนับสนุนการปลูกทุกอย่าง ทำให้ภาระการลงทุนมีไม่มากนัก แต่เมื่อเริ่มกรีดยังได้รัฐบาลจะงดการให้ความช่วยเหลือ ทำให้มีภาระมากขึ้น อาทิเช่น ปุ๋ยที่มีราคาแพง ประมาณ 600-700 บาท ต่อ 1 กระสอบ และยางพาราที่กรีดยังจะต้องเร่งปุ๋ยจำนวนมาก ประมาณ ไร่ละ 1 กระสอบ ดังนั้นคาดการณ์ในอีก 5 ปีข้างหน้า ราคาปุ๋ยจะเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นการปลูกยางพารายังมีวัสดุอุปกรณ์ อีกหลายอย่างที่ต้อง ลงทุนซื้ออุปกรณ์ผลิตยางพารา เช่น

1. ถ้วยรองน้ำยาง ใบละ 6 บาท
2. ลวดรัดถ้วยรองน้ำยาง เส้นละ 3 บาท
3. ลินน้ำยาง ลินละ 1 บาท
4. ถาดรองน้ำยาง(ตะกง) ใบละ 75 บาท
5. ตะแกรง อันละ 40 บาท
6. ใบพายน้ำยาง อันละ 10 บาท
7. กระป๋องตวงน้ำยางใบละ 80 บาท
8. ไม้กวาดน้ำยาง อันละ 10 บาท
9. น้ำกรดเกล็ดลอนละ 240 บาท
10. มีดกรีดยาง ดวงละ 150 บาท
11. เครื่องรีดยาง 2 ตัว ราคา 10,500 บาท (ปัจจุบัน ราคา 13,000 บาท)
12. โรงอบยาง ราคา 15,000 บาท

คาดการณ์ว่าอีก 5 ปี ราคาจะเพิ่มสูงขึ้นเท่าตัว เพราะเกษตรกรมีความต้องการมากขึ้น ในขณะที่การเสียเปรียบเรื่องคุณภาพยางต้องมีอยู่ ปัจจุบันเกษตรกรที่ขายยางต้องถูกพ่อค้ากดราคา และ ต่ำหาคคุณภาพยางพารา ทำให้ราคาได้น้อยลง จำนวนพ่อค้าคนกลางมีมากขึ้นและรวมตัวกันกด ราคาเกษตรกร ชาวบ้าน

ที่เริ่มปลูกจะมีภาระที่สำคัญคือเรื่องปุ๋ยและการทุ่มเวลาให้สวนยาง บางครอบครัวแรงงานอาจไม่พอกับปริมาณการกรีดยางและต้องมีการจ้างคนงานมากขึ้น

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการของรัฐที่ได้รับกล้ายางปลอม ต้องประสบภาวะขาดทุน และไม่มีกระบวนการเรียกร้องค่าเสียหายจากรัฐได้ ยิ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนในการปลูกซ่อมแซม ต้นยางที่ตายหรือยางออกดอก บางคนอาจเลิกทำการปลูกยางเพราะสู้กับการการลงทุนไม่ไหว และอาจเกิดกลุ่มเกษตรกรที่เดือดร้อนเรียกร้องค่าเสียหายจากนโยบายการปลูกยางพาราที่รัฐส่งเสริม

พื้นที่ป่าภูเขา

การปลูกยางพาราในพื้นที่ป่าภูเขา มีสาเหตุเนื่องจากที่ผ่านมาราคายางพาราได้สูงขึ้น ทำให้ชาวบ้านสนใจที่จะปลูก รวมทั้งการส่งเสริมจากภาครัฐทั้งการประชาสัมพันธ์และการสนับสนุนด้านเงินทุนกู้ยืม

ผู้ที่ปลูกยางในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวชาวบ้านและข้าราชการที่มีที่ดินและเงินทุนที่สามารถลงทุนปลูกได้รวมทั้งมีแรงงานเพียงพอในครอบครัว มีการกู้ยืมเงินจากรัฐ เช่น ธกส. เพื่อลงทุนปลูก การปลูกยางพาราส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ป่าหัวไร่ปลายนาและพื้นที่ที่เคยปลูกมัน ถึงแม้การปลูกยางพาราจะเป็นการทำลายป่า แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่คิดว่า การปลูกยางพาราก็เปรียบเสมือนการปลูกป่าทดแทนอยู่แล้ว รวมทั้งได้ให้ผลด้านเศรษฐกิจต่อครอบครัว สาเหตุสำคัญที่เป็นแรงจูงใจเลือกปลูกยางพาราเพราะในเขต อำเภอใกล้เคียง เช่น อ.ตระการพืชผลและอำเภอศรีเมืองใหม่มีชาวบ้านที่สามารถปลูกยางพาราได้รวมทั้งชาวบ้านคิดว่าปริมาณการใช้ยางพาราจะมีเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้มีความมั่นใจในด้านราคา

แต่ในช่วงปลายปี 49 ที่ผ่านมา ปริมาณการปลูกยางพาราในพื้นที่ลดลง เนื่องจากที่ผ่านมาราคายางพาราไม่มีความแน่นอน และไม่มั่นใจในการสนับสนุนของรัฐบาลหลังจากหมดยุครัฐบาลทักษิณ ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีเงินในการลงทุน นอกจากนั้นยังมีกรณีชาวบ้านพื้นที่ใกล้เคียงที่ปลูกยางแล้วเริ่มกรีดยาง แต่ได้น้ำยางปริมาณน้อย และมีกรณีเพื่อนบ้านที่ปลูกยางพาราแล้วเกิดหนี้สินมากขึ้น ลงทุนสูง ต้องมีเวลาส่วนใหญ่ให้กับสวนยาง ชาวบ้านจึงเลือกปลูกพืชที่ให้ผลเร็วและราคาดี เช่น มันสำปะหลัง และยูคาลิปตัส

การปลูกยางพาราต้องเป็นผู้ที่มีพื้นที่และมีเงินทุนรองรับ ดังนั้น การปลูกยางพาราในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านที่มีเงินทุน และบางคนก็มีความต้องการปลูกมากมีการกู้ยืมก็มี นอกจากนั้นผู้ที่ปลูกในพื้นที่ก็จะป็นนายทุนจากพื้นที่อื่น เช่น ข้าราชการต่าง ๆ รวมทั้งนายทุนขนาดใหญ่เช่น บริษัทพัฒนายนต์ เป็นต้น

ประเด็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชนเร่งด่วน

1. ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศน์

การปลูกยางพาราในพื้นที่ป่าดงชุมค่าส่งต่อความสมบูรณ์ของป่าและเพิ่มสารเคมีในดินและแหล่งน้ำ โดยเฉพาะ ป่าหัวไร่ปลายที่ถูกทำลายไปมาก ในพื้นที่ป่าดงชุมค่ามีไม่ต่ำกว่า 5,000 ไร่ ส่งผลให้

ประชาชน ได้รับความเดือดร้อน อาหารลดน้อยลง มีการซื้ออาหารภายนอกชุมชนมากขึ้น ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวมีมากขึ้น ในขณะที่รายได้จากการหาของป่าลดน้อยลง นอกจากนั้นพื้นที่เลี้ยง สัตว์ลดน้อยลงทำให้ชาวบ้านต้องขายวัวควาย รวมทั้งการสูญเสียที่ดินให้แก่นายทุนที่มากกว่าน ซื่อเพื่อปลูกยางพารา

พื้นที่ป่าภูขามมีทรัพยากรที่มีความหลากหลาย ชาวบ้านในพื้นที่มีวิถีชีวิตที่มีความผูกพันอยู่กับป่า แต่เดิมพื้นที่ป่าน้อยอยู่แล้วและเมื่อมีการปลูกยางพาราป่ายังถูกทำลายลงมาก ทรัพยากรอาหารทางธรรมชาติลดลง อีกทั้งป่าภูขามยังเป็นแหล่งต้นน้ำของลำน้ำหลายสาย เช่น ห้วยขุหลุ ห้วยยาง ห้วยสองคอน การลดลงของป่าทำให้แหล่งน้ำแห้งขอด เกิดการกัดเซาะริมตลิ่ง รวมทั้งการเพิ่มปริมาณมากขึ้นของสารพิษในดินและแหล่งน้ำ

2. ความขัดแย้งในชุมชน

ชาวบ้านที่เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าห้วยไร่ปลายนาคต้องได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก เพราะพื้นที่ที่เคยเลี้ยงสัตว์กลายเป็นสวนยางพารา มีการล้อมรั้วไม่ให้สัตว์เลี้ยงเข้าไปได้ มีการปรับไหม กรณีสัตว์เข้าไปทำลายความเสียหายต้นยาง โดยมีการปรับไหมแล้วหลายหมื่นบาท สร้างความ โกรธแค้นแก่เจ้าของสัตว์เลี้ยง และเกิดความไม่รักใคร่กันในชุมชน ชาวบ้านบางคนต้อง ขายวัว ใช้นี้ที่ถูกปรับไหม นอกจากนั้นพื้นที่ป่าห้วยไร่ปลายนาคที่ชาวบ้านได้มีสิทธิ การหา อยู่หากินมา ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันมีเจ้าของพื้นที่กำหนดสิทธิตนเองและห้ามการเข้าไปหาของป่า สร้างความ ไม่พอใจกันในชุมชน และเกิดความรู้สึกเกลียดชังกันมากขึ้น

3. ปัญหานี้สิน

การปลูกยางพาราต้องใช้ต้นทุนที่สูง เริ่มตั้งแต่การลงทุนเบิกพื้นที่ป่า เพื่อปลูกยาง การเตรียม หลุมปลูก การซื้อกล้ายาง การบำรุงซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ ต้องใช้เงินทุนทั้งสิ้น ในขณะที่ชาวบ้านที่ ปลูกยางนั้นเดิมที่เป็นหนี้จากโครงการของรัฐมาแล้ว เช่น ธกส. สหกรณ์ กองทุน หมู่บ้าน เมื่อมี ความต้องการปลูกยางจึงได้มีการนำที่ดินเข้าร่วมโครงการ แต่รายได้หลักของชาวบ้าน ยังพึ่งการ ขายข้าว ซึ่งไม่มากนัก รายได้เสริมส่วนใหญ่มาจากการเลี้ยงสัตว์ นอกจากนั้นรายจ่ายในครอบครัว ยังมีสูง ทำให้รายได้ไม่สอดคล้องกับรายจ่ายส่งผลให้ชาวบ้านต้องกู้หนี้ยืมสินกันมากขึ้น ความมั่นคง เรื่องผลผลิตและราคายังไม่แน่นอน ดังนั้นการปลูกยางจึงเป็นเรื่องเสี่ยงต่อการเป็นหนี้และการสูญเสียที่ดินมากขึ้น ดังนั้นเรื่องนี้สินจึงมีความสำคัญมากที่ ภาครัฐต้องให้ความสำคัญในการวางแผน แก้ไขปัญหา

เค้าโครงความคิดในการติดตามผลกระทบ

1. **ประเด็นความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศน์** ที่ผ่านมาชาวบ้านมีการตัดตัวในการปลูกยางพารา ทำให้เกิดการทำลายระบบนิเวศน์โดย เฉพาะป่าห้วยไร่ปลายนาคจำนวนมากในปี 2550 กระแสความต้องการปลูกยางพาราเริ่มลดลง สาเหตุสำคัญคือราคายางพารายังไม่แน่นอน ต้นทุนการลงทุนสูง และต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะได้ผลผลิต ทำให้ชาวบ้านหันมาปลูกพืชเชิงเดี่ยวอื่นแทนยาง การติดตาม

ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือองค์กรชุมชน ควรมึบทบาทในการติดตามนโยบายปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่ลงมาในพื้นที่ และควรมีการทำความเข้าใจ กับชาวบ้านให้มากขึ้น มีการรณรงค์เปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิด และพัฒนาทางเลือกทางเกษตรที่ สร้างความยั่งยืนในพื้นที่ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน การรวมกลุ่มอาชีพเสริม และพัฒนาแนว คัดสู่การปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืน

2. ประเด็นความขัดแย้งในชุมชน

ความขัดแย้งในชุมชนเริ่มมีมากขึ้น เนื่องจากการปรับใหม่ กรณีสัตว์เลี้ยงทำลายยางมีจำนวนสูง พื้นที่เลี้ยงสัตว์และทรัพยากรธรรมชาติน้อยลงทำให้เกิดการแสดงความเป็นเจ้าของในพื้นที่ ก่อให้เกิด ความริ้วฉาวของคนในชุมชนความเอื้อเพื่อแบ่งปันน้อยลง ส่งผลกระทบ ต่อความมั่นคงของชุมชนนั้น ๆ มาตราการติดตาม คนในชุมชนต้องมีการทำความเข้าใจซึ่งกัน และกัน มีการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายทั้งเจ้าของสัตว์เลี้ยงและเจ้าของสวนยาง การแก้ปัญหาคนในชุมชนต้องไม่ใช่กฎหมายแก้ปัญหา แต่ใช้วัฒนธรรมชุมชนในการแก้ไข เพื่อลดความขัดแย้ง ในขณะที่องค์กรชาวบ้านต้องมึบทบาทในการ สะท้อนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าว เช่น ผลักดันแกนนำ ให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพปัญหา

3. ประเด็นปัญหาหนี้สิน

ปัจจุบันปัญหาหนี้สินระดับครัวเรือนมีสูงเพิ่มขึ้น ในขณะที่นโยบายของรัฐยังเป็นรูปแบบ การกู้ยืมและใช้ ทรัพยากรในครอบครัวไม่ให้เกิดความยั่งยืน การปลูกยางพาราเกษตรกรเป็นหนี้ เพิ่มขึ้น รวมทั้งเสี่ยงต่อ การสูญเสียที่ดิน รัฐต้องมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาและรับประกัน ผลเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิด ขึ้นกับการปลูกยางพารา เกษตรกรเองก็ต้องมีการวางแผนการลงทุนให้รัดกุม ไม่ควรเสี่ยงหรือลงทุนที่ เกินตัวเกี่ยวกับการปลูกยาง ควรมีการสร้างอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนให้ น้อยลง และหาแนวทางการผลิตที่สร้างความยั่งยืนในพื้นที่ แบ่งพื้นที่เกษตรให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ หลากหลาย และไม่ควรมีเพิ่มหนี้หรือตามกระแสพืชเชิงเดี่ยวมากไป

เกณฑ์และตัวชี้วัด การปลูกยางพารา พื้นที่ป่าดงพญาไฟ อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี

ประเด็นย่อย	เกณฑ์	ตัวชี้วัด
1.การปลูกยางพารากับการสูญเสียป่าหัวไร่ปลายนา	- มีความรุนแรงการลดลงของพื้นที่ป่าหัวไร่ปลายนาและความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ	- ทรัพยากรทางอาหารลดลงเช่น อาหาร อาทิ สัตว์ป่า พืช เห็ด - ไม้ธรรมชาติที่นำมาใช้ประโยชน์ลดลง เช่น ไม้รัง ไม้แดง ไม้จิก ไม้กุง
2.การปลูกยางพาราก่อให้เกิดหนี้สินแก่เกษตรกร	- การปลูกยางพาราทำให้เกษตรกรมีหนี้เพิ่มขึ้นรายได้ลดลง	- เกษตรกรเป็นหนี้จากโครงการและสถาบันการเงินของรัฐ เช่น หนี้กองทุนหมู่บ้าน หนี้ สหกรณ์ หนี้จากทกส. - เกษตรกรต้องลงทุนซื้อปุ๋ยราคา 600-700 บาท ต่อ 1 ไร่ สอบ เพื่อบำรุงสวนยางพารา ไร่ละ 1 ไร่ สอบ ต่อปี - เกษตรกรไม่มีอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ - เกษตรกรมีภาระค่าใช้จ่ายประจำวันที่สูง เช่น ด้านอาหาร เครื่องอุปโภคและบริโภค
3.การปลูกยางพาราส่งผลกระทบต่อการใช้สัตว์	- การขายสัตว์เลี้ยงมีเพิ่มขึ้นเพราะพื้นที่การเลี้ยงสัตว์ลดลงจากการปลูกยางพารา	- พื้นที่เลี้ยงสัตว์ลดลง เนื่องจากป่าหัวไร่ปลายนาถูกเบียดเป็นสวนยางและมีการล้อมรั้วรอบสวนยาง เช่นในพื้นที่ป่าดงพญาไฟ บ้านนาคำ บ้านห้วยหวาย บ้านโป่งน้อย ตำบลคอนสาย อ.ตระการพืชผล จ.อุบลฯ - ชาวบ้านขายวัวเพื่อลดภาระในครอบครัว เนื่องจากเลี้ยงต่อการถูกปรับไหม เช่น เกษตรกรในพื้นที่ บ้านนาคำ บ้านห้วยหวาย บ้านโป่งน้อย ตำบลคอนสาย อ.ตระการพืชผล จ.อุบลฯ

ประเด็นย่อย	เกณฑ์	ตัวชี้วัด
4.การปลูกยางพาราส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน	- เกษตรกรที่ปลูกยางพาราให้เวลาส่วนใหญ่กับสวนยางพารา	<ul style="list-style-type: none"> - การหาอยู่หากิน ลำบากขึ้นเพราะทรัพยากรอาหารลดน้อยลง - การปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีน้อยลง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องทุ่มเทเวลาในการดูแลสวนยางพารา - ความเอื้อเฟื้อต่อแผ่ของคนในชุมชนน้อยลง เพราะทรัพยากรลดน้อยชาวบ้านมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น
5.ผลกระทบของระบบนิเวศน์โดยรวม ที่เกิดจากการปลูกยางพารา	- ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าและสัตว์นาชนิดถูกทำลาย	- ทรัพยากรธรรมชาติได้รับผลกระทบ เช่น น้ำลดลงและได้รับมลพิษจากสารเคมี อาทิ ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้า ดินเสื่อม ป่าถูกทำลาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์น้อยใหญ่ทั้งบนบกและในน้ำ ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรอาหาร
6. การปลูกยางพารากับความขัดแย้งของคนในชุมชน	- การปรับเปลี่ยนกรณีสัตว์เลี้ยงทำลายต้นยาง ส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงที่ทำลายต้นยาง มีมูลค่าสูง เช่น กรณีการปรับไหม ชาวบ้านนำค่าจำนวน 4 หมื่นบาท - ชาวบ้านที่ถูกปรับไหมมีความโกรธแค้นเจ้าของสวนยางพารา เช่น ชาวบ้านนำค่าที่จะไม่ขอพูดคุยและคบหาสมาคมกับคู่กรณี และถ้ามีโอกาสบ้างจะขอปรับไหมในจำนวนที่สูงเช่นกัน

ขบวนการขับเคลื่อนองค์กรภาคประชาชนเพื่อติดตามเฝ้าระวังทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์และตัวชี้วัด

ที่ผ่านมาเครือข่ายป่าชุมชนคงชุมคำได้จัดทำโครงการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรป่าครอบครัวอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อรณรงค์ให้ชาวบ้านปกป้อง และฟื้นฟูป่าหัวไร่ปลายนาและมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการแลกเปลี่ยนในระดับเครือข่ายฯ เวทีระดับชุมชน และกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการปลูกยางพารากับการจัดการป่าหัวไร่ปลายนา โครงการได้รับการสนับสนุนจาก ยูเอ็นดีพี ซึ่งเนื้อหาการแลกเปลี่ยนจะเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นและอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการปลูกยางพารา เช่น เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติที่ลดน้อยลง การลงทุนการทำสวนยางที่มีมูลค่าสูงและความผันผวนของราคายางพารา นอกจากนั้นมีการทำข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกรที่สามารถกรีดยางพาราแล้วและเกษตรกรที่เพิ่งเริ่มปลูก รวมทั้งข้อมูลของชาวบ้านที่ทำการปลูกยาง ตั้งแต่ปี 2546-2549 และ มีการเก็บข้อมูลป่าหัวไร่ปลายนา เพื่อเป็นข้อมูลในการติดตามการปลูกยางพาราในพื้นที่ และเป็นข้อมูล ในการแลกเปลี่ยนในเวทีระดับภาค สามารถวางแผนการติดตามนโยบายการปลูกยางพาราของรัฐบาลได้

เครือข่ายป่าชุมชนภูขามได้มีการให้ข้อมูลแก่สมาชิกในเครือข่ายเกี่ยวกับการปลูกยาง และมีตัวแทนเข้าร่วมเวทีเพื่อเกิดข้อมูลในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการปลูกยาง โดยเฉพาะชาวบ้านที่เริ่มปลูกแต่ยังขาดข้อมูลต่าง ๆ และยังไม่มีความรู้ในการแก้ไขปัญหา ข้อมูลเกี่ยวกับยางพาราเครือข่ายป่าชุมชนได้มีการนำมาเป็นประเด็นแลกเปลี่ยนในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ใน ช่วงปี 2549 เป็นต้นมาเครือข่ายฯ ได้มีการพัฒนาวิธีการทำเกษตรที่ลดความยั่งยืน มีการพัฒนาแปลงเกษตรกรรมให้มีความหลากหลายมากขึ้น ลดค่าใช้จ่ายพัฒนาแนวคิด เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลต่อความยั่งยืนต่อไป

การนำเสนอผลและการสะท้อนเฝ้าระวัง

เครือข่ายป่าชุมชนคงชุมคำและเครือข่ายป่าชุมชนภูขามควรมีการตั้งทีมชาวบ้านเพื่อติดตามข้อมูลยางพาราทั้งจากหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนเพื่อที่จะสามารถวางแผนการดำเนินงานของเครือข่ายฯ ในการติดตามและ รณรงค์ข้อมูลในพื้นที่ อันจะส่งผลให้ชาวบ้านในเครือข่ายฯสามารถตั้งรับและแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งพัฒนาและยกระดับการทำงานของเครือข่ายฯเกี่ยวกับ โครงการส่งเสริมการจัดการป่าหัวไร่ปลายนา เพื่อเป็นเครื่องมือในการป้องกันกับผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรท้องถิ่นได้

ในขณะที่นักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน ควรเข้าไปหนุนเสริมกระบวนการของชาวบ้านในการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ทั้งการรักษาป่าหัวไร่ปลายนา ข้อมูลเกี่ยวกับยางพารา แนวคิดการดำเนินวิถีที่ยั่งยืน จากนั้นข้อมูลในพื้นที่ควรมีการรณรงค์เผยแพร่ เพื่อเป็นบทเรียนให้กับชาวบ้านพื้นที่อื่น ๆ และเพื่อข้อมูลการศึกษาเปรียบเทียบด้านนโยบายการปลูกยางพารา

สรุปบทเรียน

ยางพาราเป็นพืชที่ได้ให้ความหวังกับเกษตรกรที่เริ่มปลูก ด้วยเหตุผลด้านราคาและการส่งเสริมของรัฐทำให้มีการปลูกยางพาราอย่างแพร่หลาย เกษตรกรหลายคนได้เข้าร่วมโครงการของรัฐบาล การกู้เงิน การลงทุนที่เกินกำลังความสามารถของครอบครัวทั้งด้านเงินทุนและแรงงาน ความเสื่อมสลายของทรัพยากรท้องถิ่น สังคมรากหญ้าถูกกัดกร่อนจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป รวมทั้งการเสี่ยงต่อการล่มสลายของการทำเกษตรกรรมเชิงเดี่ยว ในช่วง 4-5 ปีข้างหน้าคาดการณ์ว่า นโยบายการส่งเสริมการปลูกยางพาราในช่วงที่ผ่านมาจะได้รับ การวิพากษ์วิจารณ์ และเกิดสถานการณ์ที่เกษตรกรต้องได้รับความเดือดร้อน ทั้งด้านราคา ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท้องถิ่น การเป็นหนี้สิน รวมทั้งการสูญเสียที่ดิน รัฐจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ แต่ผลกระทบเหล่านี้ปัจจุบันเริ่มมีความชัดเจนขึ้น ทำให้เกษตรกรหลายคนเกิดความลังเลใจและหาพืชเชิงเดี่ยวที่แน่นอน ด้านราคาและผลผลิตมาปลูกแทนยางพารา จึงเป็นข้อมูลยืนยันเบื้องต้นว่า ในปี 2550 การปลูกยางพาราของชาวบ้านจะลดลง แต่อาจจะมียางพาราเข้ามาจำนวนมากซื้อเพื่อปลูกยางพารา จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่องค์กรชุมชนต้องเฝ้าระวังโดยผ่านการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการพัฒนาแนวคิดชาวบ้าน การเก็บข้อมูล การพัฒนาทางเลือกของวิถีการผลิต และกิจกรรมอื่น ๆ ที่คอยย้ำเตือนคนในชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พืชเชิงเดี่ยวคือสิ่งที่ทำลายฐานความมั่นคงของชุมชนอยู่ทุกยุคทุกสมัย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพาราแก่ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง
2. องค์กรชาวบ้านควรมีกิจกรรมอย่างเข้มข้น ในการรณรงค์การรักษาป่าหัวไร่ปลายนา สร้างทางเลือกยั่งยืนแก่ชุมชน พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับวิถีที่ยั่งยืน
3. นักวิชาการและหน่วยงานเอกชน ควรเข้าไปมีบทบาทร่วมกับชาวบ้านในการพัฒนาแนวคิดและสร้างวิถีผลิตที่ยั่งยืน
4. ข้อมูลจากพื้นที่ควรได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยเฉพาะด้านผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
5. ควรสร้างขบวนการผลักดันให้รัฐมีข้อรับประกันแก่พื้นที่ปลูกยาง กรณีเกิดความเสียหายขึ้น

กรณีศึกษาการปลูกยางพารา

พื้นที่บ้านนาคำ หมู่ 4 ต.คอนสาย อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี

บ้านนาคำก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2484 ชาวบ้านได้อพยพมาจากบ้านคอนสาย อ.ตระการพืชผล มีตระกูลที่สำคัญในการก่อตั้งหมู่บ้าน เช่น ตระกูลพสุนนท์ ทองเดิม ประโลมจิตร โอสาร ชันเลศ ทันธิมา และ คายดา ส่วนตระกูลเสาร์ศรี อพยพมาจากบ้านคำสมิง ต.เกษม อ.ตระการพืชผล ผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือ พ่อแดง ประโลมจิตร

บ้านนาคำ เดิมชื่อบ้านขำบักบอด เพราะมีข้างเพศผู้ตาบอด 1 เชือก ได้มาอาศัยกินบริเวณขำน้ำไหล ใกล้ที่ตั้งหมู่บ้านในสมัยนั้น ชาวบ้านเลยตั้งชื่อบ้านว่า บ้านขำบักบอด ต่อมาเมื่อปี 2484 ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นบ้านนาคำ ซึ่งหมายถึงหมู่บ้านที่อุดมสมบูรณ์ มีทุ่งนาเปรียบเสมือนเป็นทุ่งทองคำ หรือนาคำ เดิมบ้านนาคำขึ้นตรงต่อบ้านคอนม่วง หมู่ที่ 2 ต.คอนสาย อ.ตระการพืชผล จนกระทั่งปี พ.ศ. 2500 ได้แยกการปกครองเป็นหมู่บ้านใหม่ มีผู้นำหมู่บ้านดังนี้

- 1) พ่อแดง ประโลมจิตร
- 2) พ่อพา พสุนนท์
- 3) พ่อชู ทองเดิม
- 4) พ่ออินตา รูปสูง
- 5) พ่อวินัย พิมสาร
- 6) พ่อณพคุณ เรืองสา (คนปัจจุบัน)

ข้อมูลประชากร, อาชีพ, รายได้และจำนวนประชากร

- บ้านนาคำมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 87 ครัวเรือน

ประชากรมีจำนวน 432 คน ชาย มีจำนวน 208 คน และ หญิงมีจำนวน 224 คน

อาชีพหลัก

1. อาชีพทำนา 85 ครัวเรือน
2. อาชีพรับจ้าง 2 ครัวเรือน

อาชีพเสริม

1. รับจ้าง
2. ทำไร่

- รายได้เฉลี่ยของประชากร(ตามเกณฑ์ จปฐ. ปี 2551) 35,843 บาท ต่อปีต่อคน ครัวเรือนที่ยากจน(คือรายได้ไม่ถึง 23,000 บาท/คน/ปี) ปี 2551 จำนวน 2 ครัวเรือน

ข้อมูลสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน

- พื้นที่อยู่อาศัย 80 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 2,220 ไร่ ทำนาปีละ 1 ครั้ง

- พื้นที่ทำนา 1,800 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 420 ไร่

- ป่าชุมชน 3 แห่ง จำนวน 48 ไร่ สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง

รวมพื้นที่ทั้งหมด 2,348 ไร่

มีแหล่งน้ำธรรมชาติ 2 แห่ง คือ ห้วยที และห้วยชุมคำ

*** ข้อมูลจากแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านนาคำ ปี

2551

บ้านนาคำตั้งอยู่ในเขตป่าดงชุมคำ ในอดีตพื้นที่ป่าดงชุมคำมีความอุดมสมบูรณ์มากทำให้ชาวบ้านที่เดิมอาศัยอยู่บ้านคอนสายได้มาจับจองเป็นที่ทำกิน เช่นการทำสวนปลูกผัก ทำไร่และทำนาในเวลาต่อมาการบุกเบิกในครั้งนั้นชาวบ้านทำแต่พอกินในครอบครัวและเพื่อการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ทำให้ชาวบ้านสามารถอยู่กับธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ได้อย่างมีความสุข จนรัฐมีนโยบายให้มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวทำให้การบุกเบิกทำลายป่ามีมากขึ้น ซึ่ง นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านได้ปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาหลายอย่าง แต่ผลปรากฏว่าล้มเหลวทุกครั้ง ซึ่งสามารถแบ่งช่วงได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 ประมาณ ปี 2500 ชาวบ้านได้ปลูกปอ แต่ผลปรากฏว่าราคาไม่ดีจึงเลิกปลูกไป ผลที่เกิดขึ้นคือป่าหัวไร่ปลายนาลูกบุกเบิกบางส่วน

ช่วงที่ 2 ประมาณปี 2515 ชาวบ้านได้ทำการปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งการปลูกมันแม้จะได้ผลผลิตดีแต่ราคามันในช่วงนั้นต่ำมาก กิโลกรัมละ 25 -50 สตางค์ ทำให้ชาวบ้านเลิกปลูกมันสำปะหลัง ผลที่เกิดขึ้นคือป่าหัวไร่ปลายนาลูกทำลายลงมาก รวมทั้งคุณภาพของดินเสื่อมลง

ช่วงที่ 3 ปลูกมะม่วงหิมพานต์ เนื่องจากรัฐได้ส่งเสริมให้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ แต่ผลผลิตที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร รวมทั้งราคาต่ำทำให้ชาวบ้านหยุดปลูกและปล่อยให้สวนมะม่วงหิมพานต์ร้าง ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือป่าหัวไร่ปลายนาลูกทำลาย

หลังจากนั้นชาวบ้านยังไม่มีมีการปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่มในที่ไร่และไม่มีมีการบุกเบิกพื้นที่ป่า ทำให้ป่ากลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง ทรัพยากรอาหารสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ช่วงที่ 4 ปี 2546 - 2550 การปลูกยางพารา หลังจากป่าหัวไร่ปลายนาลูกฟื้นตัวมาหลายปี วิกฤติการทำลายป่าครั้งใหญ่ที่สุดในพื้นที่ก็เกิดขึ้น นั่นคือการบุกเบิกป่าหัวไร่ปลายนาลูกเพื่อปลูกยางพารา ในช่วงปี 2546 มีการบุกเบิกพื้นที่ป่าหัวไร่ปลายนาลูกเป็นจำนวนมาก เกือบทุกครัวเรือนมีการปลูกยางพารา ป่าหัวไร่ปลายนาลูกในหมู่บ้านถูกทำลายมากกว่า 70 % บางครอบครัวปลูกมากถึงเกือบ 70 ไร่ มีชาวบ้าน 22 ครัวเรือนเข้าร่วมในโครงการของ สกย. การปลูกยางพาราทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่เป็นอย่างมาก นับตั้งแต่การสูญเสียป่าธรรมชาติ ทรัพยากรอาหารลดลง สารเคมีในดินและน้ำ พื้นที่เลี้ยงสัตว์น้อยลง เกิดความ

ขัดแย้งในชุมชน เกิดภาวะหนี้สิน ซึ่งยังไม่รวมถึงการได้รับค่าจ้างที่ไม่มีคุณภาพมาปลูกเช่น ยางตาย ยางออกดอกเป็นต้น

ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ปี 2549 – ปัจจุบัน คือการกลับมาของมันสำปะหลังและพืชชนิดใหม่อย่างปาล์ม หลังจากที่เราว่ามันสำปะหลังมีราคาสูงทำให้ชาวบ้านในพื้นที่เริ่มหันมาปลูกมันมากขึ้น ชาวบ้านเริ่มบุกเบิกพื้นที่ป่าที่เหลือจากการปลูกยางอีกครั้ง ซึ่งครั้งนี้ทำให้ป่าหัวไร่ปลายนาในหมู่บ้านลดลงไม่เหลือถึง 10 % ชาวบ้านหลายคนปลูกมันในร่องยาง หลายคนให้ความเห็นว่าการปลูกมันดีกว่ายางพาราเพราะไม่ต้องลงทุนสูงมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับยาง เกิดรายได้ปีต่อปี ราคาสูง ทำให้ในช่วงปี 2551 ไม่มีการปลูกยางพาราเพิ่มเติม การปลูกมันกลับเพิ่มขึ้นแม้กระทั่งในที่นาชาวบ้านก็ปลูกมันเช่นกัน ส่วนปาล์มเป็นพืชใหม่ที่ชาวบ้านหันมาปลูกในพื้นที่แต่มีไม่มากนัก บางครอบครัวปลูกมาแล้ว 2-3 ปี และเริ่มออกดอกตัวผู้ การปลูกปาล์มชาวบ้านอาจต้องมีการศึกษาเรียนรู้ให้มากขึ้น เพราะการปลูกอาจไม่ได้ผลเนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่ไม่เอื้ออำนวย

การปลูกยางพาราในบ้านนาคำ

ช่วงที่ผ่านมาชาวบ้านได้ปลูกพืชเชิงเดี่ยวหลายชนิดในพื้นที่แต่ปรากฏว่า ไม่ได้ผลเท่าที่ควร แต่สิ่งที่ชาวบ้านได้รับคือหนี้สินและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกยางพารา ยางพาราเป็นพืชใหม่ที่ชาวบ้านนาคำไม่รู้จักมาก่อน ในอดีตชาวบ้านคุ้นเคยกับพืชสวนและนาข้าว แต่เพราะราคาที่สูงและรัฐให้การสนับสนุน ทำให้การปลูกยางในหมู่บ้านเป็นที่นิยมกัน หลายครอบครัวยอมเป็นหนี้ และอีกหลายครอบครัวใช้เงินทุนที่สะสมมาอย่างยากลำบากลงทุนปลูกยางพารา

สาเหตุของการปลูกยางพารา

1. ราคาสูง
2. เกิดกรณีตัวอย่างที่สามารถปลูกและกรีดยังน้ำอย่างจริงในพื้นที่
3. รัฐบาลให้การสนับสนุน
4. ชาวบ้านมีปัจจัย เช่นที่ดิน เพื่อใช้ในการปลูก
5. ชาวบ้านคาดหวังว่าการปลูกยางพาราจะสามารถสร้างรายได้จำนวนมาก

ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ผลดี

1. เกิดการจ้างงานในพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านบางคนเกิดรายได้ เช่น การรับจ้างฉีดพ่นยา การใส่ปุ๋ย การรับจ้างถางหญ้า
2. สามารถนำหญ้าในสวนยางมาเลี้ยงสัตว์ได้

ผลเสีย

1. เกิดหนี้สิน
2. เกิดความขัดแย้งในชุมชน

3. ป่าธรรมชาติถูกทำลาย
4. ทรัพยากรอาหารลดลง
5. สารเคมีปนเปื้อนในดินและน้ำ สุขภาพทรุดโทรม
6. กระทบต่อการเลี้ยงสัตว์
7. กระทบกับวิถีชีวิตดั้งเดิม

รายชื่อชาวบ้านนาคำ หมู่ 3 ที่เข้าร่วมโครงการของ สกย ปี 2549

ที่	ชื่อ- นามสกุล	บ้านเลขที่	จำนวนไร่
1.	นายนพคุณ เรืองสา	12	10
2.	นายแปลง ประโลมจิตร	43	4
3.	นายสมบัติ อ่อนอินทร์	77	8
4.	นายสีดา นามบุตร	75	8
5.	นายกร อินทร์สา	2	6
6.	นางสาวบุษบา รูปสูง	17	4
7.	นางสาวสีไพ วงษ์มัน	27	4
8.	นางขาว ทาลา	40	4
9.	นางคำผ่าน มีโชค	44	4
10.	นางสาวสมสมัย มีโชค	24	4
11.	นางบัว ยี่แข่ง	32	4
12.	นางบุญมา โพธิ์ใต้	52	4
13.	นายผ่าน เสาร์ศรี	47	4
14.	นายรัศมี ไอสาร	47	4
15.	นายสมพร พิมพ์สา	58	4
16.	นายสัญญา รูปสูง	17	4
17.	นายอวน สายพรมมา	15	4
18.	นายมนตรี เสาร์ศรี	42	4
19.	นายช่วย พิมพ์โพธิ์	38	10
20.	นายดำรง ทันธิมา	6	10
21.	นายลิตร บุญเดิม	66	4
22.	นายอำนาจ บัวขาว	48	4
รวม			116

การปลูกยางพาราในพื้นที่บ้านนาคำนอกจากชาวบ้านจะลงทุนปลูกเองแล้ว สกย. อุบลฯ ได้ให้การสนับสนุนในการการปลูก ที่ผ่านมามีการอบรมชาวบ้านเกี่ยวกับความรู้ในการปลูกยาง และสนับสนุนกล้าพันธุ์ยาง 2 ครั้งคือเมื่อปี 2547 สกย. สนับสนุนครอกรั้วละ 7 ไร่ และเมื่อปี 2549 ครอกรั้วละ 4 ไร่ โดยไม่คิดค่ากล้ายางในช่วงเริ่มปลูก แต่จะมีกำหนดให้ใช้ค่ากล้ายางเมื่อสามารถกรี๊ดได้แล้ว พันธุ์ที่สกย. นำมาแจกให้ชาวบ้านคือ RRIM 600

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับกล้ายางพาราของ สกย.

ครั้งที่ 1 ปี 2547

จากข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับกล้ายางของสกย. เมื่อปี 2547 ปรากฏว่าเมื่อนำยางไปปลูกลำต้นเจริญเติบโตช้า ยางแห้งตาย และเมื่อมีอายุประมาณ 3 ปี ยางจะเริ่มออกดอก

ครั้งที่ 2 ปี 2549

จากข้อมูลที่ได้ ปรากฏว่าช่วงที่ สกย. ส่งมอบกล้ายางให้ชาวบ้านนั้นเป็นช่วงปลายฝน คือในช่วงเดือนกันยายน ทำให้เมื่อปลูกแล้วยางตาย ซึ่งบางรายตายเกือบทั้งหมด และต้นที่ไม่ตายการเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์เต็มที่

บทเรียนของชาวบ้านในการเข้าร่วมโครงการของ สกย. อุบลฯ

*** กรณี ฟ่อนพคุณ เรื่องสา

ฟ่อนพคุณ เรื่องสา ได้เข้าร่วมโครงการสกย. และได้รับพันธุ์กล้ายางจาก สกย. เมื่อเดือนกันยายน 2549 จำนวน 10 ไร่ กล้ายางจำนวนทั้งสิ้น 1,020 ต้น ผลปรากฏว่าเมื่อปลูกในปีแรก ยางตายไปกว่าครึ่ง ทำให้ต้องซื้อกล้ายางปลูกซ่อม แต่ยังคงประสบปัญหาต้นยางตายและปลวกกัด ปัจจุบันฟ่อนพคุณได้ปลูกมันลงในพื้นที่สวนยางและไม่หวังว่าต้นยางที่เหลือรอดจะได้ผล และมีความคิดจะรื้อยางที่เหลือทิ้งแล้วหันมาปลูกมันสำปะหลัง สาเหตุที่ปลูกยางไม่ได้ผล เนื่องจาก สกย. นำยางที่ไม่มีคุณภาพมาแจกจ่ายให้ชาวบ้าน และอยู่ในช่วงปลายฤดูฝน ทำให้การปลูกยางไม่ได้ผล

การลงทุนที่ผ่านมา มีดังนี้

1. ปุ๋ย 5 กระสอบ กระสอบละ 540 บาท เป็นเงิน 2,700 บาท
2. ค่าไถ่แปลง 7,000 บาท
3. ค่าจ้างปลูก 3,000 บาท

รวม 12,700 บาท (ยังไม่รวมค่าแรง ค่าปุ๋ยคอกและค่าปลูกซ่อม)

*** กรณีพ่ออำนาจ บัวขาว

ประวัติพ่อสังเขป

พ่ออำนาจ บัวขาว เดิมทีเป็นคนบ้านสะพือ ตำบลสะพือ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลฯ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2522 ได้มาแต่งงานกับแม่แพงศรี บัวขาว ซึ่งเป็นชาวบ้านนาคำ หมู่ที่ 3 ตำบลคอนสาย อำเภอตระการพืชผล และมีบุตรด้วยกัน 2 คน ปัจจุบันครอบครัวของพ่ออำนาจ มีสมาชิกที่อยู่ด้วยกันคือ

1. พ่อใหญ่แสง ประโลมจิตร อายุ 76 ปี
2. แม่ใหญ่แสง ประโลมจิตร อายุ 73 ปี
3. พ่ออำนาจ บัวขาว อายุ 51 ปี จบการศึกษาชั้น ป. 4 จากโรงเรียนชุมชนบ้านสะพือ
4. แม่แพงศรี บัวขาว อายุ 43 ปี จบการศึกษาจากโรงเรียนบ้านนาคำ
5. นางสาวนุจนาง บัวขาว อายุ 26 ปี จบการศึกษาชั้น ม. 6 จากโรงเรียนมัธยมตระการพืชผล และจบโรงเรียนนานาชาติ สาขาการโรงแรม ที่กรุงเทพฯ ปัจจุบันมีครอบครัวและมีลูก 1 คน ประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ
6. นายสมชาติ บัวขาว อายุ 24 ปี กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมตอนปลาย กศน.ตระการพืชผล

เริ่มแรกที่พ่ออำนาจมาเป็นเขยอยู่ที่บ้านนาคำ จะทำนาเป็นอาชีพหลัก โดยจะทำทั้งนาลุ่มและนาไร่ แต่ผลผลิตยังไม่เพียงพอ ต้องซื้อข้าวกิน ต่อมามีการนำต้นยาสูบมาปลูกในพื้นที่ การปลูกยาสูบในช่วงนั้นมีทั้งปลูกไว้ขายและปลูกไว้สูบเอง ราคาขายในตอนนั้นจะอยู่ที่ กิโลกรัมละ 100 บาท แต่ต่อมาต้องเลิกปลูกเพราะราคาไม่ค่อยดี จากนั้นจึงหันมาเบิกร้างพื้นที่เพื่อปลูกมันสำปะหลัง แต่ปลูกได้ไม่นานก็ต้องเลิกไป เพราะราคามันสำปะหลังในช่วงนั้น 1 กิโลกรัมต่อ 50 สตางค์ ซึ่งไม่คุ้มกับต้นทุน ถึงอย่างไรพ่ออำนาจก็ยังพยายามที่จะหาพืชที่สามารถปลูกแล้วได้ผลดีมาปลูกในพื้นที่ โดยในปี 2535 ได้มีการปลูกสวนมะม่วงและสวนมะขามหวาน สวนมะม่วงปลูกประมาณ 2 ไร่ แต่ผลผลิตที่ได้ก็นำมาบริโภคในครอบครัว รวมทั้งแบ่งปันพี่น้อง ส่วนสวนมะขามหวาน พ่ออำนาจได้เบิกร้างพื้นที่กว่า 8 ไร่และปลูกมะขามพันธุ์พระโรจน์ สวนมะขาม ได้สร้างรายได้กับครอบครัวอย่างมาก โดยในปี 2549 นี้ มะขามหวานออกผลเต็มที่อยู่ 3 ตัน สามารถขายได้เงินหมื่นกว่าบาท ราคาจะอยู่ในช่วง 60 – 80 บาท ต่อกิโลกรัมแหล่งตลาดจะเป็นคนในชุมชนและหมู่บ้านใกล้เคียงมารับซื้อจากสวน ในฤดูฝนพ่ออำนาจคิดว่าจะดูแลสวนมะขามให้ดี เพราะสามารถสร้างรายได้กับครอบครัวอย่างเป็นกอบเป็นกำทั้งที่ไม่มีการใส่ปุ๋ยหรือดูแลรักษาอะไร

วิวัฒนาการการปลูกยางพารา

พ่ออำนาจและภรรยาได้มีความพยายามพลิกพื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และได้มีการจัดสรรพื้นที่อย่างมีความเหมาะสม เช่นมีการจัดพื้นที่เพื่อทำสวน จัดหาแหล่งน้ำ อาทิ การทำเหมืองฝายแบบภูมิปัญญา การขุดสระน้ำโดยได้รับการสนับสนุนจาก สปก. นอกจากนั้นยังมีการเลี้ยงสัตว์ เช่นวัว เป็ด ไก่ และมีการอนุรักษ์ป่าธรรมชาติ (ป่าหัวไร่ปลายนาง) เพื่อใช้ประโยชน์ทั้งเป็นแหล่งอาหารและใช้ประโยชน์อื่นๆ ต่อมาในช่วง ปี 2547 กระแสเรื่องการปลูกยางพารามีมาก พ่ออำนาจได้ยินจากคำบอกเล่าของคนในชุมชนที่มีครอบครัวที่จังหวัดหนองคายว่า การปลูกยางพาราได้สร้างรายได้แก่คนที่ปลูกอย่างมาก เช่น ปีหนึ่งสามารถมีรายได้หลายแสน รวมทั้งรัฐยังให้การสนับสนุนอีกด้วย

ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลในยุคปัจจุบันได้มีนโยบายสนับสนุนในการปลูกยางพาราในพื้นที่ พ่ออำนาจสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการ จึงได้สมัครและเสนอขอรับการสนับสนุนจำนวน 10 ไร่ พ่ออำนาจมีคุณสมบัติผ่านจึงได้รับการสนับสนุนพันธุ์กล้ายางจำนวน 4 ไร่ ไร่ละ 90 ต้น รวมทั้งหมด 360 ต้น ราคาต้นละ 16 บาทภายใต้การส่งเสริมของสำนักงานกองทุนสวนยาง (สกย.)จากนั้นได้มีการอบรมที่อำเภอ 1 ครั้ง และที่ตำบลอีก 1 ครั้ง ที่ผ่านมาพ่ออำนาจยังไม่ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการปลูกยาง ที่ สกย. แจกจ่าย นอกจากนั้นในสัญญาที่ทำยังไม่เข้าใจเงื่อนไขต่างๆที่มีอยู่ในสัญญา สิ่งที่พ่ออำนาจเข้าใจคือรัฐให้การสนับสนุนพันธุ์ยางแต่จะเก็บค่าพันธุ์ยางเมื่อตอนได้กรีด กิโลกรัมละ 1 บาท เพื่อสนับสนุน กองทุนสวนยางจนหมด

สกย. ได้มีการจัดให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกัน และบ้านนำคำรวมกลุ่มกับบ้านห้วยหวาย มี อาจารย์พีรยุทธ บุญเย็น เป็นประธานกลุ่ม โดยประธานกลุ่มมีหน้าที่ตรวจแปลงสมาชิกว่าตรงตามที่ สกย. กำหนดหรือไม่

การปลูกและปัญหาที่พบ

พ่ออำนาจเริ่มปลูกยางพาราเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 4 ไร่เศษ สวนยางของพ่ออำนาจจะปลูก 1 ไร่ ต่อต้นยาง 76 ต้น ดังนั้นเมื่อได้รับพันธุ์ยางมาทั้ง 360 ต้น จึงต้องเพิ่มพื้นที่ปลูกอีกเกือบ 1 ไร่ พันธุ์ยางที่ปลูกคือ RRIM 600 สภาพพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ไร่มันสำปะหลังเก่าและนาไร่ที่ผ่านมา สกย. ไม่ได้มีการลงสำรวจพื้นที่ รวมทั้งสำรวจสภาพดิน แต่สกย.ให้ข้อมูลว่า พื้นที่ไหนที่ไม่มีดินเสีย (ชอบเค็มโตในพื้นที่ป่าทาม)และต้นเพ็ก (พืชประเภทไม้ชอบขึ้นที่โคก) สามารถปลูกยางได้ ดังนั้นพื้นที่ของพ่ออำนาจจึงสามารถปลูกได้เพราะไม่มีพืช 2 ชนิดนี้ ในช่วงฤดูฝนได้มีน้ำขังต้นยางทำให้ต้นยางตาย ต้องมีการซื้อต้นยางเพิ่มกว่า 20 ต้น และสิ่งที่พ่ออำนาจกังวลมากที่สุดคือในฤดูหนาวและแล้งนี้อาจจะเกิดไฟไหม้ได้ จึงส่งผลให้ต้องมีการเฝ้าระวังอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งสัตว์เลี้ยง เช่นวัวของตนเองและคนอื่นอาจจะเข้าไปกัดกินต้นยางได้ และที่ผ่านมาได้มีกรณีที่เกิดขึ้นจากการปรับค่าเสียหายจากกรณีที่สัตว์เลี้ยงเข้าไปกัดกินต้นยางในสวนของคนอื่น ทำให้เกิดความวิตกในการเลี้ยงสัตว์ นอกจากนั้นการปลูกยางพาราพ่ออำนาจและภรรยาต้องทำตามลำพัง เพราะลูกชายไม่เห็นด้วยกับการปลูกยางเพราะเห็นผลช้า รวมทั้งอาจจะทำให้วิถีชีวิตไม่

สามารถดำเนินตามปกติเหมือนคนในชุมชนได้ โดยลูกชายให้เหตุผลว่าจะขอดูแลสวนมะขามเพราะเห็นผลเร็ว ดูแลง่ายรวมทั้งไม่กระทบกับวิถีชีวิตประจำวัน

การลงทุน

1. กล้ายาง 360 ต้น X ต้นละ 16 บาท = 5,760 บาท
 2. ค่าไถ่แปลง = 1,000 บาท
 3. เชื้อลวดหนาม = 3,000 บาท
 4. เชื้อปุ๋ยฟอสเฟต = 220 บาท
 5. เชื้อปุ๋ยเคมี = 550 บาท
 6. เชื้อกล้ายางเสริม 20 ต้น X 16 บาท = 320 บาท
- รวมทั้งสิ้น = 10,850 บาท**

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกยางพารา

1. ด้านสังคมและวิถีชีวิต

พออำนาจให้ความเห็นว่า การปลูกยางพาราจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตแน่นอน เนื่องจากต้องหมั่นดูแลรักษาและให้เวลาอย่างเพียงพอ รวมทั้งเมื่อได้กรี๊ดแล้วการใช้ชีวิตจะเปลี่ยนไป รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ในอนาคตจะต้องมีปัญหาและคอยเฝ้าระวังมากขึ้นรวมทั้งอาจเกิดความขัดแย้งของคนในชุมชน ในอนาคตพออำนาจอาจต้องขายวัวออกไปเพราะไม่มีเวลาดูแล

2. ด้านทรัพยากร

ถ้ามีการปลูกยางพารากันมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น อาหารจากป่าลดลง รวมทั้งไม่ใช้สอยก็หายากมากขึ้น ที่ผ่านมามีอำนาจตั้งข้อสังเกตว่า การทำสวนมะม่วงและสวนมะขาม สามารถเป็นที่อยู่ของสัตว์หลายชนิด เช่น กิ้งก่า แย้ นก มดแดงและงู สามารถนำสัตว์เหล่านี้มาเป็นอาหารได้ แต่สวนยางจะไม่มีสัตว์เหล่านี้ ในขณะที่พออำนาจจะไม่เบิกพื้นที่ป่าหัวไร่ปลายนาที่อุดมสมบูรณ์ในพื้นที่เพราะเป็นแหล่งอาหารและไม่ใช้สอย แต่ถ้าจะเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราจะใช้พื้นที่สวนร้างมาเป็นพื้นที่ปลูก

3. ด้านเศรษฐกิจ

ที่ผ่านมายังไม่มีผลกระทบเรื่องเงินทุน เพราะปลูกไม่มาก จึงไม่ได้มีการนำที่ดินแปลงเป็นทุนถ้ายางพาราที่ปลูกสามารถกรี๊ดได้รวมทั้งราคาขายยังสูงเหมือนปัจจุบัน ก็สามารถสร้างรายได้ให้เกิดขึ้น เพราะที่ผ่านมาได้ยินจากคำบอกเล่าว่า ถ้าต้นยางสามารถกรี๊ดได้จะได้กำไรไม่ต่ำกว่าต้นละ 3 บาท ในขณะที่ตอนนี้ยังไม่มีข้อมูลว่าการปลูกยางว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง รวมทั้งยังไม่รู้แหล่งตลาดที่จะขายยางและมีความมั่นใจว่ารัฐบาลจะไม่ปล่อยให้เกษตรกรเดือดร้อนในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะปลูก

1. การปลูกยางพาราต้องมีเวลาให้กับสวนยางเป็นอย่างมาก
2. ต้องมีความหมั่นเพียร มีความตั้งใจ

ข้อสังเกตกรณีการปลูกยางของพ่ออำนาจ บัวขาว

1. ข้อมูลการปลูกยางพารายังมีน้อย เช่นเทคนิคและวิธีการปลูก เงื่อนไขสัญญาเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งทางด้านการลงทุนและการตลาด
2. การวางแผนยังไม่ดี เช่นกรณีการสร้างความเข้าใจของคนในครอบครัว
3. สกย. ยังส่งเสริมไม่เต็มที่

***** กรณี พ่อพนอม แก่นมัน**

เริ่มปลูกเมื่อปี 2548 จำนวน 5 ไร่

1. ค่าไถเบิกป่า 7,000 บาท
2. ค่าไถพรวน 1,500 บาท
3. ค่าขุดหลุม หลุมละ1 บาท x 900 หลุม = 900 บาท
4. ค่าน้ำคอก 2 ไร่ x 500 บาท = 1,000 บาท
5. ค่ากล้ายาง 900 ต้น x 25 บาท = 22,500 บาท
6. ค่าน้ำยเคมี ปีที่ 1-2 = 4,000 บาท ส่วนปีที่ 3 - 9 ใส่น้ำยละ 4 กระสอบ (ราคาน้ำยไม่คงที่)
7. ค่าจ้างถางหญ้า 3 ครั้ง ครั้ง1,000 บาท x 3 ปี = 3,000 บาท
8. ค่ายาฆ่าหญ้า 2,000 บาท
9. ค่าปลูกซ่อมประมาณ 100 ต้น x 25 บาท = 2,500 บาท

ปัญหาที่พบ

1. ขาดตาย
2. ขาดออกดอก
3. ดินไม่เหมาะสม

ข้อมูลยางพาราที่กรี๊ดได้

1. กรณีนายจารึก สติระบุตร บ้านห้วยทิเหนือ ต.ลำแ้ง อ.ตระการพืชผล จ.อุบลฯ

นายจารึก สติระบุตรชาวบ้านห้วยทิเหนือ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการทดลองปลูกยางพารา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 (รายแรกในพื้นที่ป่าดงชุมคำ) จากสมาคมเกษตรกรก้าวหน้า ซึ่งสนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานที่ภาคใต้ รวมทั้งได้ปล่อยเงินกู้ยืมไม่มีดอกเบี้ย โดยให้ใช้หนี้เมื่อยางพาราสามารถกรี๊ดได้แล้ว จากนั้นสำนักงานสงเคราะห์การทำสวนยาง(สทย.)ได้เข้ามาสนับสนุนเทคนิคในการปลูกและสนับสนุนปุ๋ยฟรี

พื้นที่ปลูกจำนวน 10 ไร่ โดยนำพันธุ์ RRIM 600 , GT1และKRS251 มาปลูกในแปลง จนในช่วงปี 2539 ยางพาราสามารถกรี๊ดได้

การกรี๊ดช่วงแรกได้ใช้แรงงานในครัวเรือน คือลูกชาย 1 คน ซึ่งเป็นกำลังหลักในการกรี๊ดยาง ต่อมาต้องหยุดกรี๊ดเพราะทนต่อสภาพวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปไม่ได้ จึงได้มีการจ้างแรงงานมากรี๊ดแทน ช่วงกรี๊ดครั้งแรกราคาขายอยู่ที่กิโลกรัมละ 25-30 บาท

ปัจจุบันสามารถกรี๊ดได้ทั้งหมด 860 ต้น ช่วงฤดูร้อนและฤดูฝนสามารถให้น้ำยางได้ 8 – 10 แผ่นต่อวัน ส่วนฤดูหนาวคือปลายเดือนกันยายน – ต้นเดือนกุมภาพันธ์ สามารถกรี๊ดได้น้ำยางเฉลี่ยโดยประมาณวันละ 30 แผ่นต่อวัน ยาง 1 แผ่นประมาณ 1.2 กิโลกรัม รายได้เฉลี่ยประมาณปีละ 2 แสนกว่าบาท(ยังไม่หักค่าใช้จ่าย)

ปัญหาที่พบในสวนยาง

การเกิดโรค ซึ่งมี 2 ชนิด

1. โรคเชื้อรา

ลักษณะการเกิดโรคนี้ คือ การเกิดเชื้อราในรากฝอยของยางและเน่าเปื่อย ทำให้ลำต้นไม่ตรง บางต้นโคนล้ม บางต้นผิวแตก วิธีแก้ปัญหาคือ จัดลำต้นให้ตรงไล่ปุ๋ยบำรุง

2. โรคบอด

ลักษณะของโรคนี้คือต้นยางไม่สามารถให้น้ำยางได้ แม้บางต้นจะมีลักษณะสมบูรณ์ก็ตาม ซึ่งจะพบในพันธุ์ RRIM 600 วิธีแก้ปัญหาคือเมื่อเกิดโรคบอดในต้นยางให้หยุดกรี๊ดจากนั้นใส่ปุ๋ยบำรุง ปัจจุบันประสบปัญหาโรคบอดแล้วประมาณ 50 ต้น ซึ่งบางต้นใส่ปุ๋ยแล้วสามารถให้น้ำยางได้ แต่บางต้นไม่มีน้ำยางเลย

พันธุ์ยางพาราที่ทดลองปลูกในสวน

1. พันธุ์ RRIM 600

2. พันธุ์ GT1

3. พันธุ์ KRS 251

พันธุ์ยางที่มีคุณภาพดีที่สุดคือ พันธุ์ KRS251 และพันธุ์ GT1 โดยเฉพาะพันธุ์ GT1 เป็นพันธุ์ที่ ลักษณะเปลือกหนา ลำต้นตรงให้น้ำยางสม่ำเสมอ

พันธุ์ที่มีคุณภาพต่ำที่สุด คือพันธุ์ RRIM 600 ยอดขาว (พันธุ์ RRIM600 มีทั้งยอดขาวและยอดดำ) ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีลักษณะไม่ต้านทานต่อโรค เจริญเติบโตช้า การให้น้ำยางมีปริมาณต่ำ

ปี พ.ศ. 2547 นายจาริกได้ปลูกยางพารา 10 ไร่ โดยได้รับการสนับสนุนจาก สกย. พันธุ์ที่ได้รับการสนับสนุนคือ RRIM 600 ยอดดำ ซึ่ง สกย.ให้ข้อมูลว่าเป็นพันธุ์ที่ต้านทานโรคได้ดีและมีคุณภาพ แต่เมื่อปลูกไปแล้วต้องประสบปัญหาต้นยางตาย มากกว่า 50 % และทำให้สูญเสียเงินในการซ่อมแซม สาเหตุสำคัญที่ยางตายเพราะพันธุ์ยางที่ได้รับล่าช้า เพราะกว่าสามารถที่จะปลูกได้ก็อยู่ในช่วงปลายฤดูฝน

ปี พ.ศ. 2550 นายจาริกได้ทำการปลูกเพิ่มอีก 10 ไร่ และได้จัดหาพันธุ์ตามร้านขายพันธุ์ทั่วไป พันธุ์ยางที่นำมาปลูกคือพันธุ์ KRS251 โดยร้านขายพันธุ์ยังมีการรับประกันคุณภาพ ปัญหาที่พบในการปลูกที่ผ่านมายังไม่พบ

นายจาริกนอกจากจะปลูกยางพาราจำนวนทั้งหมด 30 ไร่แล้ว ยังได้ปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น มันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน โดยให้ความเห็นว่าปาล์มน้ำมันจะได้ผลดี เพราะต้นเจริญเติบโตมาก คาดว่าจะสามารถให้ผลผลิตได้ในปี 2552 นี้

2. กรณี นายสิงห์ ยี่แข่ง บ้านโป่งน้อย หมู่ที่ 4 ตำบลคอนสาย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ประวัติพอสังเขป

พ่อสิงห์ ยี่แข่ง เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2474 ที่บ้านคอนสาย ตำบลคอนสาย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลฯ ปัจจุบันอายุ 74 ปี มีพี่น้องรวมกันทั้งหมด 5 คน พ่อสิงห์เป็นคนโต พ่อสิงห์ได้สมรสกับแม่จันดี ยี่แข่ง ซึ่งเป็นชาวบ้านดอนม่วง ต.คอนสาย อ.ตระการพืชผล จ.อุบลฯ ปัจจุบันอายุ 64 ปี จากนั้นพ่อสิงห์ได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านดอนม่วงกับภรรยา และมีลูกด้วยกันทั้งหมด 5 คน ดังนี้

1. นายกงศุนย์ ยี่แข่ง อายุ 45 ปี มีครอบครัวแล้ว อาชีพหลักทำนา ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านดงเจริญ ต.คอนสาย

2. นายประยูร ยี่แข่ง อายุ 43 ปี มีครอบครัวแล้ว อาชีพหลักทำนา ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านดอนม่วง ต.คอนสาย

3. นายทองพูน ยี่แข่ง อายุ 40 ปี มีครอบครัวแล้ว อาชีพหลักทำนา ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ อ.ศรีนคร ภูมิ จ. สุรินทร์

4. นางสมบุญธิ์ ยี่เซ่ง อายุ 38 ปี มีครอบครัวแล้ว อาชีพหลักทำนา ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่ที่จังหวัด ลำปาง

5. นางบุญจันทร์ ยี่เซ่ง อายุ 35 ปี มีครอบครัวแล้ว อาชีพหลักทำสวนยาง ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้าน โป่งน้อย ต.คอนสาย

ปัจจุบันพ่อสิงห์และแม่จันดีได้อาศัยอยู่กับลูกสาวคือนางบุญจันทร์ ยี่เซ่ง รวมทั้งในครอบครัวยังมี ลูกเขยและหลานที่กำลังศึกษาอยู่อีก 3 คน

วิวัฒนาการปลูกยางพาราของพ่อสิงห์

หลังจากที่พ่อสิงห์ได้แต่งงานกับแม่จันดีแล้ว ทั้งคู่ได้อาศัยอยู่ที่บ้านดอนม่วง ในช่วงนั้นที่ทำกินใน หมู่บ้านมีอยู่จำกัด พ่อสิงห์จึงได้เริ่มเข้ามาบุกเบิกในพื้นที่ป่าดงชุมค่าโดยการจับจอง จำนวนเนื้อที่ 86 ไร่ 2 ตารางวา แต่ในยุคสมัยนั้นพื้นที่ที่ได้จับจองห่างไกลจากบ้านดอนม่วงมาก ทำให้การเดินทางเป็นไปอย่าง ยากลำบาก ในขณะที่มีชาวบ้านจากบ้านคอนสายและหมู่บ้านอื่น ๆ ที่ไปจับจองพื้นที่บริเวณนั้นได้ย้ายเข้ามา อยู่อาศัยในพื้นที่ พ่อสิงห์จึงพาครอบครัวย้ายมาตั้งหลักปักฐานที่บ้านห้วยดาวซึ่งปัจจุบันคือบ้าน โป่งน้อย

เมื่อประมาณ 30 กว่าปีที่แล้ว พ่อสิงห์ได้เบิกพื้นที่ป่าที่จับจองด้วยการปลูกมันสำปะหลัง ประมาณ 20 ไร่ และเบิกพื้นที่เพื่อทำนา 3 ไร่ มันสำปะหลังในขณะนั้นมีราคาประมาณ 50 สตางค์ ถึง 1 บาท ซึ่งไม่คุ้ม กับการลงทุน จึงได้เลิกปลูกมันและเบิกขยายพื้นที่เพื่อปลูกข้าว ในขณะที่ครอบครัวได้เลี้ยงสัตว์ เช่น ควาย ประมาณ 14 ตัว เพื่อใช้งานและขายในยามจำเป็นของครอบครัว ทำให้ครอบครัวพออยู่ได้

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2533 สมาคมเกษตรกรก้าวหน้าได้เข้ามาประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านเข้า ร่วมปลูกยางพาราตามแผนงานของสมาคมที่ต้องการส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกยางพารา พ่อสิงห์ เกิดความ สนใจ จึงได้เข้าร่วมอบรม จากนั้นสมาคมได้มีการพากลุ่มที่เข้าอบรมซึ่งทั้งหมดมีจำนวน 60 คน ซึ่งเป็น ชาวบ้านในเขตอำเภอตระการพืชผลทั้งหมดไปศึกษาดูงานใน พื้นที่ต่าง ๆ เช่น ที่ภาคใต้และภาคอีสาน ใน ที่สุดพ่อสิงห์จึงได้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราของสมาคมเกษตรกรก้าวหน้า ในช่วงเริ่มต้นสมาคมเกษตร กรก้าวหน้าได้สนับสนุนให้ชาวบ้านปลูกยางพาราโดยการปล่อยกู้พันธุ์ยางพาราในราคาต้นทุน 14 บาท การ เก็บค่าพันธุ์ยางพาราจะให้เกษตรกรผ่อนส่งทั้งต้นและดอกเบี้ยไปเรื่อยๆ พ่อสิงห์เข้าร่วมโครงการของ สมาคมและเบิกพื้นที่ปลูกยางพาราจำนวน 6 ไร่

จากนั้นในปี พ.ศ. 2540 สำนักงานกองทุนสงเคราะห์สวนยาง ได้เข้ามาประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน พ่อสิงห์และพ่อคำ แดงโชติ(ชาวบ้านบ้านโป่งน้อย) จึงได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกยางพาราของ สกย. จำนวน 30 ไร่ ซึ่งในโครงการของสกย. พ่อสิงห์ได้นำรายชื่อลูกสาวและลูกชายเข้าร่วมด้วย เพราะ สกย. สนับสนุนเกษตรกรได้คนละ 10 ไร่ เท่านั้น เช่น สนับสนุนพันธุ์ยางพารา ปุ๋ย ค่าขุดหลุม ค่าเบิกพื้นที่ เป็นต้น

ยางพาราของพ่อสิงห์สามารถกรี๊ดได้ในปี พ.ศ. 2547 โดยในช่วงที่สามารถกรี๊ดได้ สกย.จะระงับการ สนับสนุนด้านต่าง ๆ ปัจจุบัน จากจำนวนยางพาราที่พ่อสิงห์ปลูกทั้งหมด 39 ไร่ และปลูกเพิ่มเมื่อปี 2548 อีก 16 ไร่ รวมทั้งหมด 55 ไร่ สามารถกรี๊ดได้จำนวน 1,100 ต้น สร้างรายได้ต่อเดือนประมาณ 40,000 บาท

หน่วยงานที่สนับสนุน

1. สมาคมเกษตรกรก้าวหน้า

- สนับสนุนการปล่อยกู้พันธบัตรยางพารา
- สนับสนุนการอบรมความรู้เกี่ยวกับการปลูกยางพารา

2. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์สวนยางพารา (สกย.)

- สนับสนุนการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกยางพารา
- สนับสนุนพันธบัตรยางพาราฟรี
- สนับสนุนการเบิกพื้นที่ไร่ละ 3,000 บาท
- สนับสนุนค่าชุดหลุมปลูกยางพาราหลุมละ 2 บาท
- สนับสนุนลดหนามล้อมรั้ว 1 ไร่ต่อ 3 ม้วน
- สนับสนุนปุ๋ยบำรุงดินยางพารา

การปลูก

เมื่อเริ่มดำเนินการปลูก สมาคมเกษตรกรก้าวหน้าจะเข้ามาสำรวจคุณภาพดินในพื้นที่ และพบว่ามีสภาพดินที่มีความเข้มข้นและสามารถปลูกยางพาราได้ การปลูกต้องกำหนดตามกระบวนการที่สมาคมและ สกย. กำหนด เช่น ปลูกต้นยางพารา 90 ต้น ต่อพื้นที่ 1 ไร่ การปลูกช่วงแรกหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนจะช่วยเป็นที่เลี้ยงในวิธีการปลูก เมื่อปลูกแล้วต้องหมั่นในการดูแลและใส่ปุ๋ยตามอายุของพันธุ์ยาง โดย 1 ปี จะใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง 1 กระสอบ ต่อยางพารา 1 ไร่

การกรีด

เนื่องจากพ่อสิงห์และลูกเขยได้เข้าร่วมอบรมการทำสวนยางพารา ทำให้รู้วิธีการกรีดยาง โดยเริ่มออกกรีดยางในช่วง 01.00 น. ไปจนถึง 05.00 น. น้ำยางที่ออกมากจะอยู่ในช่วงฤดูหนาว และเริ่มกรีดเมื่อเดือนเมษายน – กลางเดือนกุมภาพันธ์ จากนั้นใบยางจะร่วงต้องหยุดกรีดเพื่อให้ต้นยางฟื้นตัวประมาณ 2 เดือน จึงสามารถกรีดต่อไปได้ ผลผลิตได้ ณ ปัจจุบัน (ต.ค.48) จะผลิตได้ประมาณวันละ 35 แผ่น ต่อยางพาราที่กรีดได้ 1,100 ต้น

การขาย

ยางแผ่น 1 แผ่น ราคา 65 บาท

จียางกิโลกรัมละ 40 บาท

ผลยางกิโลกรัมละ 7 บาท

การขายจะขายในอำเภอตระการพืชผลโดยสมาคมเกษตรกรก้าวหน้าจะสนับสนุนการเปิดตลาดการซื้อ ขายให้เกษตรกร การขายเกษตรกรจะรวมกันเป็นกลุ่มและให้พ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อเป็นผู้ประมูลราคา

ผลิตผลของยางพาราในขณะนั้นของกลุ่มเกษตรกร นอกจากจะมีเกษตรกรจากอำเภอตระการพืชผลแล้วยังมีเกษตรกรมาจาก อำเภอศรีเมืองใหม่และโพธิ์ไทรมาร่วมขาย โดยการเปิดตลาดซื้อขายจะมีขึ้น 1 เดือนต่อ 2 ครั้ง เฉพาะวันอังคาร โดยวันสัปดาห์ จำนวนยางพาราในตลาดซื้อขายจะมีจำนวนกว่า 21 ตันต่อ ครั้ง

อุปกรณ์ผลิตยางพารา

13. ถ้วยรองน้ำยาง ใบละ 6 บาท
14. ลวดรัดถ้วยรองน้ำยาง เส้นละ 3 บาท
15. ถังน้ำยาง ถังละ 1 บาท
16. ถาดรองน้ำยาง(ตะกวง) ใบละ 75 บาท
17. ตะแกรง อันละ 40 บาท
18. ใบพายน้ำยาง อันละ 10 บาท
19. กระจับป่องตวงน้ำยางใบละ 80 บาท
20. ไม้กวาดน้ำยาง อันละ 10 บาท
21. น้ำกรดแกลลอนละ 240 บาท
22. มีดกรีดยาง ควางละ 150 บาท
23. เครื่องรีดยาง 2 ตัว ราคา 10,500 บาท (ปัจจุบัน ราคา 13,000 บาท)
24. โรงอบยาง ราคา 15,000 บาท

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น

1. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

พ่อสิงห์มีความเห็นว่า จะไม่เกิดผลกระทบ เพราะไม้ที่อยู่ตามธรรมชาติแต่เดิมยังให้ประโยชน์ไม่เต็มที่ ยางพาราสามารถเป็นป่าและยังให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ แต่ด้านทรัพยากรอาหารในท้องถิ่นจะลดลง ถึงอย่างไรสวนยางยังสามารถผลิตอาหารได้เช่น เห็ดบางชนิดที่สามารถรับประทานได้ อาทิ เห็ดปลวก เป็นต้น ปัจจุบันพ่อสิงห์ได้อนุรักษ์พื้นที่ป่าธรรมชาติไว้ประมาณ 3 ไร่ ทั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งอาหารของครอบครัวและไม่มีแนวความคิดที่จะเบิกป่าในพื้นที่นั้น

2. ด้านวิถีชีวิต

จากวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เมื่อเข้ามาทำอาชีพสวนยาง พ่อสิงห์ให้ความเห็นว่า การปลูกยางต้องมีความหมั่นเพียรอย่างมาก เวลาว่างที่จะทำอาชีพอื่นเช่นการทำนาหรือเลี้ยงสัตว์ต้องลดน้อยลง จากเดิมที่เคยเลี้ยงควาย ปัจจุบันต้องขาย เพราะไม่มีเวลาดูแลและสัตว์เลี้ยงไม่เหมาะกับพื้นที่ปลูกยาง ในขณะที่การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเช่นงานประเพณีต่างๆ ยังไม่มีปัญหาและให้ความสำคัญมาตลอด ปัจจุบันมีชาวบ้านหลายคนเข้ามาปรึกษาถึงวิธีการปลูกยางและบ่อยครั้งต้องหลบหน้าเพราะไม่มีเวลามากพอ ตนเองถือว่า

โชคดีที่มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนด้านต่าง ๆ ทำให้ลดรายจ่ายและมีความรู้ในการปลูกยาง รวมทั้งยังสามารถสร้างรายได้ให้ครอบครัวอย่างไม่เคยมีมาก่อน

3. ด้านเศรษฐกิจ

ที่ผ่านมายังไม่ประสบปัญหามากนัก เพราะมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน แต่ปัจจุบันเมื่อยางสามารถกรี๊ดได้ต้องลงทุนเองทั้งหมด รวมทั้งพื้นที่ที่ปลูกใหม่ในปี 2548 ในขณะที่รายได้ประมาณ 40,000 บาท ยังไม่พอค่าใช้จ่ายเนื่องจากภาระในครอบครัวมีมาก เช่น ลงทุนในการปลูกยางเพิ่ม ค่าใช้จ่ายหลาน ๆ ที่กำลังศึกษาอยู่ 3 คน และค่าอาหารที่ต้องซื้อเป็นประจำ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะกรณีเกษตรกรที่เริ่มปลูกใหม่

เกษตรกรที่ปลูกใหม่ต้องลงทุนเองทั้งหมด ในขณะที่การปลูกยางพาราต้องมีการใช้ทุนสูง และใช้เวลาหลายปี ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาข้อมูลและวิธีการปลูกยาง และที่สำคัญต้องมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ ซึ่งในช่วง 2-3 ปีแรกเกษตรกรจะเริ่มหมดกำลังใจ ถ้าความตั้งใจไม่แน่วแน่พออาจจะส่งผลให้ไม่เกิดผลสำเร็จได้

ต้นทุนการปลูกยางพาราในพื้นที่ป่าดงชุมค่า จำนวนจาก 5 ไร่

รายการ	ช่วงปีที่ 1-3	ช่วงปีที่ 4-6	ช่วงปีที่ 7-25	หมายเหตุ
1. ค่าปรับพื้นที่	7,000 บาท	-	-	-
2. ค่าไถยกร่อง	1,500 บาท	-	-	-
3. ค่าขุดหลุม	ค่าขุดหลุมละ 1 บาท x 900 หลุม = 900 บาท	-	-	-
4. ค่ากล้ายาง	ค่ากล้ายาง 900 ต้น x ต้นละ 25 บาท = 22,500 บาท	-	-	*** บางพื้นที่ปลูกซ่อม ประมาณ 10 %
5. ค่าปุ๋ยคอกรองพื้น	2 รถ x 500 บาท = 1,000 บาท	-	-	*** ราคาเพิ่มสูงขึ้นทุกปี
6. ค่าปุ๋ยเคมี	ใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 กระสอบ รวม 3 ปี 12 กระสอบ	-	-	*** ค่าปุ๋ยเพิ่มสูงทุกปี ปัจจุบัน กระสอบละ 1,300 บาท
7. ค่าบำรุงรักษา	ค่าถางหญ้า 3 ครั้ง ครั้งละ 1,000 บาท = 3,000 บาท	ค่าฟันยาฆ่าหญ้า 2 ครั้ง รวม 2,000 บาท	-	*** ค่ายาฆ่าหญ้าและค่าจ้างฟันยา เพิ่มสูงขึ้นทุกปี

8. ค่าอุปกรณ์	-	-	- ถ้วยรองน้ำยาง ใบละ 6 บาท - ลวดรัดถ้วยรองน้ำยาง เส้นละ 3 บาท - ถังน้ำยาง คั้นละ 1 บาท - ถาดรองน้ำยาง(ตะกง) ใบละ 75 บาท - ตะแกรง อันละ 40 บาท - ใบพายน้ำยาง อันละ 10 บาท - กระจับปี่คองน้ำยางใบละ 80 บาท - ไม้กวาดน้ำยาง อันละ 10 บาท - น้ำกรดแกลลอนละ 240 บาท - มีดกรีดยาง ควางละ 150 บาท - เครื่องรีดยาง 2 ตัว ราคา 10,500 บาท (ปัจจุบันราคา 13,000 บาท) - โรงอบยาง ราคา 15,000 บาท	*** ค่าอุปกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี
9. ค่าน้ำมัน	-	-	-	*** ค่าน้ำมันไม่สามารถคำนวณได้ เนื่องจากราคาไม่คงที่
10. ค่าแรงงาน	-	-	-	*** ไม่สามารถคำนวณได้ เพราะการทำงานในสวนไม่แน่นอน
11. ค่าจ้างกรีดยาง	-	-	กรณีไม่กรีดยางเอง เจ้าของสวน จ่าย 50 %	*** การตกลงค่าจ้างอยู่ที่เจ้าของสวนและลูกจ้าง

